

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**YÜKSEKÖĞRETİM'DE ÖĞRENCİ DİSİPLİN SUÇ VE
CEZALARI (TÜRKİYE – İNGİLTERE – A. B. D.
ÖRNEKLERİ VE KARŞILAŞTIRMASI)**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Tezi Hazırlayan: **Muharrem KOZ**

İSTANBUL, 2006

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**YÜKSEKÖĞRETİM'DE ÖĞRENCİ DİSİPLİN SUÇ VE
CEZALARI (TÜRKİYE – İNGİLTERE – A. B. D.
ÖRNEKLERİ VE KARŞILAŞTIRMASI)**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Tezi Hazırlayan:

Muharrem KOZ

Öğrenci No:

EY2351-003

Danışman:

Prof. Dr. Ercan Akyiğit

İSTANBUL, 2006

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim.

Aday: Muharrem KOZ

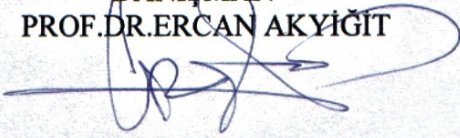
T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

15.8.2006

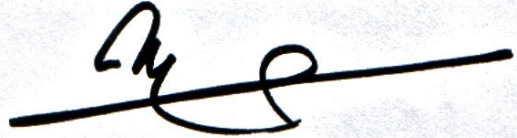
Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden EY2351-003 numaralı **Muharrem Koz'a** "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**YÜKSEKÖĞRETİM'DE ÖĞRENCİ DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARI (TÜRKİYE-İNGİLTERE-A.B.D. ÖRNEKLERİ VE KARŞILAŞTIRMASI)**" konulu projesini, Yönetim Kurulumuzun 08.08.2006 tarih ve 2006/21-2 sayılı toplantısında seçilen ve Fakülte binasında toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (75) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın projesi hakkında *oybirliği* ile **Kabul** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
PROF.DR.ERCAN AKYIĞIT

ÜYE
PROF.DR.MUHİTTİN KARABULUT

ÜYE
YRD.DOÇ.DR.MUSTAFA AKSOY

YÜKSEKÖĞRETİM'DE ÖĞRENCİ DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARI (TÜRKİYE-İNGİLTERE-A.B.D. ÖRNEKLERİ VE KARŞILAŞTIRMASI)

Tezi Hazırlayan: Muharrem KOZ

Özet

Bu tez çalışmasında, Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği incelenip değerlendirilmiş, yükseköğretimde disiplin yönetmelik ve düzenlemelerinin değişim trendi yorumlanmış, ardından İngiltere ve Amerika'dan birer üniversitenin disiplin yönetmeliği ile karşılaştırılmıştır. Önce Cumhuriyet'ten günümüze Yükseköğretim sisteminde meydana gelen temel değişiklikler, çıkarılan kanunlar ele alınmış ve disiplin, suç ve ceza kavramları açıklanmıştır. Sonrasında, Cumhuriyet'ten günümüze Yükseköğretimi ilgilendiren kanunların öğrenci disiplinine ilişkin hükümleri ve bu hükümlerde belirtilen disiplin yönetmelikleri ele alınmıştır. Bu açıklamalar ışığında, yürürlükteki YÖKÖDY, daha önce çıkarılan yürürlükteki yönetmelik ve önceki uygulanan yönetmelik karşılaştırılarak mevcut yönetmeliğin baskıcı ve katı bir yapıya sahip olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca Oxford ve North Carolina Devlet üniversitelerinde uygulanan disiplin yönetmeliklerinde tanımlanan disiplin suç ve cezalarına da yer verilerek bunlar YÖKÖDY ile karşılaştırılması yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda içerik bakımından disiplin suç ve cezalarında önemli farklılıklar olduğu belirtilmiştir. Bu bakımdan mevcut yönetmelik, tanımlanan öğrenci disiplin suç ve cezaları bakımından önemli değişikliklere ihtiyaç duymaktadır. Çalışmanın sonuç bölümünde belirtilen değişiklik ihtiyacı vurgulanarak yapılabilecek değişime ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Disiplin Suç ve Cezaları, Disiplin Hukuku, Ceza Hukuku, Akademik Suçlar -Akademik Olmayan Suçlar.

**DISCIPLINARY CRIMES AND PENALTIES IN HIGHER EDUCATION
(TURKEY-ENGLAND-the USA MODELS and THEIR COMPARISON and
CONTRAST)**

Presented by: Muharrem KOZ

Abstract

In this thesis, we examine Higher Education Code of Student Conduct and analyze Higher Education Rules and Regulations and their changing trends. In the light of these analyses we compare and contrast our current Code of Student Conduct with Oxford and North Carolina State Universities Codes. First, we explain basic changes in Higher Education system from Foundation of Republic to today, Statutes, and the concepts of discipline, crime and punishment. Then we indicate the Statutes related with Higher Education system from Foundation of Republic to today, and their related articles with Student Conduct. After these explanations we compare and contrast the current Code and the previous one, and we state their similarities and differences in term of disciplinary crimes and punishment. So, we reveal that current Code is stricter. Additionally, we state disciplinary crimes and punishment in the Codes of Oxford and North Carolina State Universities, and then we compare and contrast them with our Higher Education Code of Student Conduct. Consequently, we conclude that or current Code of Student Conduct needs to be changed in terms of stated crimes and punishment; different kinds of punishment can be added, and definitions of crimes can be widened and also academic crimes can be detailed.

Key words: Disciplinary Crimes and Punishment, Disciplinary Law, Punishment Law, Academic – Non Academic Crimes, Student Misconduct.

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler (Abstract)	
Kısaltmalar	
Giriş	1
I. CUMHURİYET'TEN GÜNÜMÜZE YÜKSEKÖĞRETİM	4
1.1. İstanbul Darülfünunu	5
1.2. 2252 Sayılı Kanun (1933): Üniversite Reformu ve İstanbul Üniversitesinin Kurulması	6
1.3. 4936 Sayılı (1946) Kanun Dönemi	7
1.4.115 Sayılı (1960) ve 1750 Sayılı (1973) Kanunlar Dönemi	9
1.5. 2547 Sayılı (1980) Kanun Dönemi	10
II. DİSİPLİN, SUÇ VE CEZA KAVRAMLARI	15
2.1. Disiplin Kavramı	15
2.2. Suç ve Ceza Kavramları	16
2.2.1. Suç ve Ceza	16
2.2.2. Disiplin Cezaları	18
2.2.3. Disiplin Cezaları ile Ceza Hukukunda Yer Alan Cezalar Arasındaki Farklar	18
III. 1982 YÖK ÖNCESİNDE VE YÖK DÖNEMİNDE ÖĞRENCİ DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARI	19
3.1. YÖK Öncesinde Öğrenci Disiplin Suç ve Cezaları	19
3.1.1. 4936 Sayılı Yasada Öğrenci Disiplin Suç ve Cezaları	19
3.1.2. 1750 Sayılı Üniversiteler Kanununda Öğrenci Disiplini	20
3.2. YÖK Döneminde Öğrenci Disiplin Yönetmeliği	25
3.2.1. Disiplin Suçları	26
3.2.2. Disiplin Cezaları	32
3.2.3. Disiplin Soruşturması Süreci	32
3.2.4. Karar	40

IV. OXFORD ÜNİVERSİTESİ (OXFORD UNIVERSITY) VE NORTH CAROLINA DEVLET ÜNİVERSİTESİ (NC STATE UNIVERSITY)'NDE ÖĞRENCİ DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARI	46
4.1. Oxford Üniversitesi'nde Öğrenci Disiplin Suç ve Cezaları	46
4.1.1. Disiplin Suçları	46
4.1.2. Disiplin Cezaları	47
4.2. North Carolina Devlet Üniversitesi'nde Öğrenci Disiplin Suç ve Cezaları	50
4.2.1. Disiplin Suçları	51
4.2.1.1. Akademik Suçlar	51
4.2.1.2. Akademik Olmayan Suçlar	54
4.2.2. Disiplin Cezaları	56
V. YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI ÖĞRENCİ DİSİPLİN YÖNETMELİĞİ İLE OXFORD ÜNİVERSİTESİ VE NORTH CAROLINA DEVLET ÜNİVERSİTELERİNDE UYGULANAN DİSİPLİN YÖNETMELİKLERİNDEKİ DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARININ KARŞILAŞTIRILMASI	59
5.1. YÖKÖDY'ndeki Disiplin Suç ve Cezaları ile OÜÖDK'ndaki Disiplin Suç ve Cezaları	59
5.1.1. Disiplin Suçları	59
5.1.2. Disiplin Cezaları	61
5.2. YÖKÖDY'ndeki Disiplin Suç ve Cezaları ile NCDÜÖDY'ndeki Disiplin Suç ve Cezaları	62
5.2.1. Disiplin suçları	62
5.2.2. Disiplin Cezaları	63
Sonuç	65

KISALTMALAR LİSTESİ

a. g. k.	Adı Geçen Kaynak
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
NCDÜÖDY	North Carolina Devlet Üniversitesi Öğrenci Disiplin Yönetmeliği
md.	Madde
OÜÖDK	Oxford Üniversitesi Öğrenci Disiplini Kanunu
ÖSYM	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
s.	Sayfa
T.C.K.	Türk Ceza Kanunu
TÜSİAD	Türk Sanayici ve İşadamları Derneği
TÜBA	Türkiye Bilimler Akademisi
YÖKÖDY	Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği ¹
YÖK	Yüksek Öğretim Kurulu
OU.SDS11DP	Oxford University, Student Discipline, Section 11:Disciplinary Procedures
NCSU.PRR CSC	NC State University, Policies, Regulations and Rules, Code of Student Conduct

---

¹ Metin içerisinde kanun / yönetmelik gösterimi, ilgili kanunun / yönetmeliğin yalnızca kanun numarası / adı ve madde numarası verilmek suretiyle yapılacaktır.

GİRİŞ

Türkiye, 1980’li yıllardan sonra hızlı bir değişim süreci yaşamaktadır. Özellikle yeni iletişim araçları ile birlikte toplumların – kültürlerin birbirleri ile etkileşimi rüzgârına Türkiye de belli alanlarda dâhil olmuştur. Bugün ülkemizde, özellikle ekonomik, sosyal ve hukuki alanlarda değişim rüzgârları esmektedir. İnsanlarımız yaşam standartlarının yükseltilmesini istemekte, endüstrimiz dünya standartlarına ulaşmaya çabalamaktadır. Kişisel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması için gerekli yasal düzenlemeler de özellikle Avrupa Birliği uyum süreci kapsamında gündeme alınmıştır. Ancak, bu değişim sürecini Yükseköğretim sisteminde görmek pek mümkün değil. Üniversitelerimiz, hala, çok özel siyasi koşullarda ortaya çıkmış; üstelik çeyrek yüzyılı tamamlamış bir Yükseköğretim Kanunu’yla idare edilmektedir.

Bu çalışmamız, son yıllarda hemen hemen bütün siyasi iktidarların değiştirmek vaadinde buldukları Yükseköğretim sistemine ilişkin değişimden ziyade bu sistemin önemli bir parçası olan Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği’ne ilişkin değişim önerileri sunmakta ve İngiltere’den ve Amerika’dan iki üniversitesinin disiplin yönetmeliği ile karşılaştırmalar içermektedir.

Bugün Türkiye’de ürettiğimiz ürünlere bile vereceğimiz standartların dünya çapında olması gerektiğine inanıyoruz, bunu yapmadığımızda o ürünleri ihraç edemeyeceğimizi bilmekteyiz. Birçok konuda en azından bazı çevre standartlarına bile uymak zorundayız. Gerek teknolojik yenilikler, gerekse küreselleşmeye bağlı olarak değişen gereksinimlerimiz hayatımızın her alanında değişimlere neden olmaktadır. Acaba, ülkemizin yükseköğrenime olan ihtiyacına cevap veremeyen yükseköğretim sisteminde hiçbir değişiklik gerekmiyor mu? Yükseköğretim sistemi’ne yönelik eleştiriler, değişim önerileri, birçok platformda hem akademisyenler, hem de değişik hükümet üyeleri tarafından ifade edilmiştir. TÜSİAD tarafından yayınlanan bir raporda bu değişim ihtiyacı şu şekilde ifade edilmektedir: “2547 sayılı yasa tamamen kapalı kapılar ardında ve demokratik rejimin sekteye uğradığı Türk siyasi hayatının otoriter bir dönemde hazırlanmış;... O günlerdeki siyasi iktidar ise 1970’lerin gençlik hareketleri, siyasi şiddet ve diğer siyasi sorunlardan dolayı üniversiteye önemli bir pay biçmiş ve üniversiteleri merkezîyetçi bir yapıda kontrol edebilmek askeri yönetime de çekici gelmiştir”¹. Bu çalışmada sistemdeki sorunlar ve bunlara çözüm önerileri yerine, bu

---

¹ TÜSİAD, Yükseköğretimin Yenden Yapılandırılması, İstanbul, 2003, s.16

sistemin bir parçası olan, Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği ele alınmış; suçların tanımlanması ile bunlara karşılık gelen cezalar bakımından yönetmeliğin batıdaki benzerlerinden çok farklı olduğu ortaya konmuştur.

Çalışmanın amacı, Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'ni incelemek, değerlendirmek, değişim trendini yorumlamak, Batıdaki üniversitelerde uygulanan benzer yönetmeliklere göre farklı yönlerini ortaya koymak, ve bu yönetmeliğin oluştuğu şartların artık günümüzde değiştiğini ve buna bağlı olarak da uygulamadaki yönetmeliğin bazı örneklerle kıyaslanarak değişmesi gerekliliğini ortaya koymaktır.

Çalışmanın birinci bölümünde Türkiye'de Cumhuriyet'tin kuruluşundan günümüze Yükseköğretim sistemi kısaca ele alınmakta ve sistemde yapılan değişiklikler genel hatlarıyla irdelenmektedir. İkinci bölümde ise, Disiplin kavramının tanımı yapılmakta ve benzer kavramlarla ilişkisi, suç ve suça ilişkin temel terminolojiler ile ceza ve cezaya ilişkin temel terminolojiler üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde 1982 YÖK öncesi ve YÖK dönemi disiplin suç ve cezaları ile yönetmeliğin amaçları ele alınmış ve yürürlükteki yönetmeliğe ilişkin yaklaşımlardan bahsedilmiştir. Dördüncü bölümde Oxford Üniversitesi (Oxford University) ve North Carolina Devlet (North Carolina State University) üniversitelerinde uygulanan disiplin yönetmeliklerinde belirtilen disiplin suç ve cezaları incelenmiştir. Beşinci bölümde de Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinde yer alan disiplin suç ve cezaları ile Oxford Üniversitesi ve North Carolina Üniversitelerinde uygulanan disiplin yönetmeliklerindeki disiplin suç ve cezalarının karşılaştırması yapılarak benzer ve farklı yönleri ortaya konmuştur. Son olarak da çalışmayı özetleyen ve hipotezlerin değerlendirmesinin yer aldığı sonuç bölümü eklenmiştir.

Çalışma sadece teorik bilgilere yer verildiğinden kullanılan metot ve teknikler şu şekilde özetlenebilir:

- Birincil kaynaklara başvurma: T.C Anayasası, 2252 sayılı Kanun, 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu, 115 sayılı Kanun, 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, 13 Nisan 1974 tarihli Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliği, 13 Ocak 1985 tarihli Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği, Oxford University Statute XI, University Discipline; NC State University, Code of Student Conduct, Student Discipline, Türk Ceza Kanunu

- Kütüphane araştırması (ikincil kaynaklardan yararlanma): konu ile alakalı bugüne kadar yayınlanmış inceleme ve araştırma çalışmaları, kitaplar, makaleler, bildiriler ve diğer bilimsel yayınlar.
- İnternet araştırması

Çalışmamızda aşağıda belirtilen hipotezlerin tutarlılığı irdelenecektir. Bu hipotezler;

- i- Yürürlükteki Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği bir ara rejim ürünüdür. Çünkü, 12 Eylül 1980 tarihindeki askeri darbe sonrasında kabul edilmiştir; bu kanunla 4936 ve 1750 Sayılı Kanunlar döneminde üniversitelere verilen özerklik tümüyle kaldırılmış olup daha baskıcı ve katı bir çerçeveye sahip yeni yönetmelik oluşturulmuştur.
- ii- Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği Batıdaki örneklerinden içerik bakımından farklıdır. Bu farklılıklar özellikle farklı türde suç ve cezaların belirtilmesiyle ortaya çıkmaktadır. Batıdaki üniversitelerin disiplin yönetmeliklerinde suç sayılması mümkün olmayan fiiller bizde suç sayılmakta ve bizde olmayan farklı cezalar bulunmaktadır.
- iii- Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği değiştirilmeye ve güncellenmeye ihtiyaç duymaktadır.

I. CUMHURİYET'TEN GÜNÜMÜZE YÜKSEKÖĞRETİM

“Eğitim sisteminin tepesinde yer alan yükseköğretimin; özellikle üniversitelerin, geleneksel olarak toplumun ihtiyaç duyduğu lider kadroları sağlaması beklenir. Üniversiteler, yeni düşünce normları geliştirirler ve bunları topluma aktarırlar. Üniversiteler gerçeklerin koruyucusu ve savunucusu, yeni gerçeklerin devamlı arayıcısı, dogmanın karşıtı, toplum değerlerinin koruyucusu, gençliğin şekillendiricisi ve geleceğe yol göstericidir”². Tosun Terzioğlu da bir yazısında üniversitelerin öneminden şöyle bahsetmektedir: “Bilimin ve teknolojinin öneminin giderek arttığı ve bilgi çağının eşliğinde olduğumuz bu yıllarda, ülkelerin gerçek rekabet gücünü ve dolayısıyla geleceğini belirleyen esas unsurun bilime ve teknolojiye olan hâkimiyetlerinin olduğu hemen herkesçe kabul edilen bir gerçek haline gelmiştir... Bilginin yayılması, evrenselleşmesi, araştırma cihazlarının büyük ölçüde standartlaşması ise bilim ve teknolojide belirleyici esas unsurun insangücü olduğunu ortaya çıkarmaktadır... Bilim, teknoloji ve araştırmacı dediğimiz zaman doğal olarak aklımıza üniversiteler gelmektedir. Özellikle Türkiye’de araştırmacılarımızın yüzde 70’den fazlasının üniversitelerde çalıştığını biliyoruz.”³

Türkiye’de üniversitelerin kurulması ve gelişmesi konusu incelendiğinde, üniversite kavramının Cumhuriyet dönemi öncesi ve sonrasında kesin olarak farklı şekilde algılandığı görülür. Hatta, Cumhuriyet sonrası dönemde günümüze gelinceye dek üniversitelerin değişik anlayışlar içinde kurulduğu ve geliştiği dikkati çekmektedir⁴.

Cumhuriyet’in kurulması aşamasında yükseköğretim düzeyinde Osmanlı’dan miras olarak Darülfünun-u Osmanî kalmıştı. Darülfünun-u Osmanî’nin kuruluşuna nüve teşkil edecek kurumları ve geçirdikleri evreleri şöyle özetleyebiliriz: İlk kez açma girişimlerine 1865’te başlanılmasına rağmen inşaatların tamamlanamaması, çıkan yangınlar gibi nedenlerden dolayı Darülfünun-u Osmanî 20 Şubat 1870’te Sadrazam Ali Paşa’nın da hazır bulunduğu törenle açıldı.⁵ “Ancak bu kurum 1869 Nizamnamesi’ndeki yapının tam uygulanamaması dolayısıyla üç yıl içinde kapatılmıştır.” Daha sonra 1878 yıllarında öğretime başlayan Darülfünun-ı Sultani kurulmuş olup o da “ortaöğretimin yeterli olmaması, finans kaynağı ve araç-gereçlerin temin edilememesi, yeterli sayı ve düzeyde hocaların bulunamaması ve teşebbüsün daha

² Özodaşık, M., Cumhuriyet Dönemi Yeni Bir Nesil Yetiştirme Çalışmaları 1923–1950, Konya, 1999, s.229.

³ Terzioğlu, T. “Üniversite Yasası İçin Bir Öneri”, TÜBA, Üniversite Yasası, Ankara, 2000, s.7.

⁴ MEB, Cumhuriyet Döneminde Eğitim, İstanbul,1983. s.315.

⁵ Arslan. A., Darülfünun’dan Üniversite’ye, İstanbul, 1995, 25–36.

çok taklit düzeyinde kalması dolayısıyla başarısız olmuştur.”⁶ Sonrasında “Darülfünun, nihayet II. Abdülhamid’in tahta geçişinin 25. yıldönümünde, 1 Eylül 1900’de resmen açılmıştır. Açılan Darülfünunun resmi adı Darülfunun-ı Şahane’dir. İstanbul Üniversitesi’nin ve dolayısıyla Türkiye’deki bütün üniversitelerin temelini oluşturan kurum Darülfunun-ı Şahane’dir. İlk defa bu müessese ile beraber kesintisiz üniversite öğretimine başlanmış ve Türkiye’de kök salmıştır.”⁷

“Tek Osmanlı üniversitesi diyebileceğimiz Darülfünun-ı Şahane, açılışla kapatıla etkisiz varlığını II. Meşrutiyet’e değin korudu. 21 Ağustos 1909’da Vezneciler’deki Zeynep Hanım Konağı’na taşındı. Adı Darülfunun-ı Osmanî olarak değiştirildi.”⁸

1.1. İstanbul Darülfünunu

Cumhuriyet kurulduktan sonra, kısa bir süre Darülfünun-u Osmanî adını taşıyan üniversite, 1924 yılında İstanbul Darülfünunu adını almış ve tüzel kişilik kazanmıştır. Cumhuriyet rejimi Darülfünuna çok önem vermekteydi. Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi Bey, kuruma bir ziyaretinde (Haziran 1925) bunu açıkça belirtir ve Darülfünunun görevlerini gösterir:

“Darülfünunumuz bazen gizli bazen aşikâr memleketin üzerinde hala mevcut olan hurafe ve dalalet kuvvetlerine karşı inkılâp fikirlerinin bir mücadele cihazıdır... Kanunlarla yıkılan müesseseler hakikatte yıkılmamıştır. Kanunlarla tessüs eden (kurulan) müesseseler hakikatte tesis edilmemiştir. Müesseseler kalplerin içinde ne vakit yıkılırsa o zaman tamamen yıkılmıştır, kalplerde ne vakit istingah bulursa o zaman tesis edilmiştir... Cumhuriyeti kuranlar Cumhuriyetçiyi yetiştirmeyi sizden bekliyor.”⁹

Ne var ki, tüzel kişilik kazandırılan Darülfünun Cumhuriyeti kuranların beklentilerine cevap verememiş ve 1933 yılında lağvedilmiştir. Kuruma eleştiriler iki başlıkta toplanmaktaydı:

- Darülfünun inkılâplara karşı olumsuz tavır takınmıştır.
- Darülfünunda, ciddi, topluma yararlı, bilimsel çalışmalar yapılmamıştır¹⁰.

Bu durumu dikkate alan hükümet 1932’de kurumun incelenmesi ve düzeltilmesi için alınacak önlemleri göstermek ve rapor hazırlamak üzere İsviçre’den Profesör Albert

---

⁶ Arslan. A., a.g.k., s.47.

⁷ Arslan. A., a.g.k., s.50.

⁸ Sakaoğlu, N., Osmanlı’dan Günümüze Eğitim Tarihi, İstanbul, 2003, s.142, 144.

⁹ Akyüz, Y., Türk Eğitim Tarihi, İstanbul, 1994. s.310-311.

¹⁰ Akyüz, Y., a.g.k., s.311.

Malche'ı çağırmıştır. Malche'nin hazırladığı raporda belirttiği aksaklıklar özetle şunlardır: Fakülteler yalnızca eğitimle ilgilenen birer meslek okulu durumundadırlar. Aralarında bilimsel bir işbirliği yoktur. Bilimsel inceleme ve araştırmalara yer verilmemektedir. Öğrenciler rehberlikten yoksundurlar. Öğretim, yalnızca öğretim elemanının takriri, kitap ya da tutulan notlarla sınırlı kalmaktadır. Laboratuvarlar yetersiz; öğrenci, inceleme yöntemlerinden habersizdir. Profesör ve öğretim elemanları, zamanlarının çoğunu başka işlere vermekte, birer eser ortaya koyamamaktadırlar. Bu nedenle Darülfünun, kabuğuna çekilmiş görünümündedir. Yazma ve yayma işi çok zayıftır. Basit bir çeviri dahi tez olarak kabul edilmektedir. Profesör ve diğer öğretim elemanları arasında daima bir ziddiyet bulunmaktadır. Darülfünunun özerkliği, yalnız mevki ve mekân ihtisaslarını kaynaştıran olumsuz bir faktör derecesine düşmüştür¹¹.

Cumhuriyetin kurucusu ve Cumhurbaşkanı Atatürk raporu okumuş ve üniversite reformuna ilişkin görüşlerini raporun sayfalarının kenarına not etmiştir. Atatürk'ün kendi el yazısıyla bu rapor üzerine düşüğü notlardan bazıları şöyledir:

- “İstanbul Darülfünunu lağvolunmuştur; yerine İstanbul Üniversitesi tesis olunacaktır.
- Bunun tesisine Maarif Vekâleti memurdur.
- İstanbul Darülfünunu kendisini şuurlu bir şekilde muayyen bir noktaya sevk eden, ilmi ve fikri bir hızdan nasibedar değildir.
- Darülfünunun hocaları! Yoktur. Şimdilik hariçten getirmek lazımdır. Ondan sonra da kendi çocuklarımızı ecnebi üniversitelerinde yetiştirmek lazım.”¹²

Nihayetinde, bu rapor üzerine 1933'te Darülfünun lağvedilmiş, Eğitim Bakanlığı İstanbul Üniversitesini kurmakla görevlendirilmiştir.

1.2. 2252 Sayılı Kanun (1933): Üniversite Reformu ve İstanbul Üniversitesi'nin Kurulması

2552 sayılı yasayla Darülfünun kapatıldığında tüm öğretim üyelerinin işlerine son verilmiş oldu. 01.08.1933'te İstanbul Üniversitesi açıldığında Darülfünun hocalarının ancak yarısını yeni üniversiteye çağrıldığı görüldü. Yapılan elemelerde sadece akademik yetersizler değil, rejime muhalefet de göz önünde bulundurulmuştu. Yeni

¹¹ Atâinal, A., Cumhuriyet Döneminde Yükseköğretimdeki Gelişmeler, Ankara, 1993. s.175–229.

¹² Gürüz, K., Dünyada ve Türkiye'de Yükseköğretim Tarihçe ve Bugünkü Sevk ve İdare Sistemleri, Ankara, 2001. s.298.

üniversitenin kadroları şu üç farklı kaynaktan oluşmaktaydı: Darülfünundan gelenler, Avrupa'ya okumaya gönderilmiş gençlerden dönmüş bulunanlar ve Avrupa'dan çağırılan profesörler¹³. O dönemde, özellikle Almanya'da Naziler tarafından Alman üniversitelerinden uzaklaştırılan ve Nazi zulmünden kurtulmak isteyen profesörlerin İsviçre'de kurdukları cemiyet ile irtibata geçilerek, birçok Alman profesörün İstanbul üniversitesine gelmesi sağlanmıştır. 1934 yılı İstanbul Üniversitesinin 365 olan öğretim kadrosunun 70'i yabancılardan oluşmaktaydı.¹⁴ Diğer bir ifadeyle, toplam öğretim kadrosunun yaklaşık %20'si yabancıydı.

“2252 sayılı Kanunla, özetle, üniversite anlayışına aşağıdaki yenilikler girmiştir: İstanbul Üniversitesinin kurulması; akademik ve idari kadrolara atamaların yeniden yapılması; üniversite öğretim kadrosunun ordinaryüs, profesör ve doçentlerden oluşması, bu unvanları kazanmada yayınların ve üniversitedeki çalışmaların esas alınması; doçentliğe atanmak isteyenlerin Batı kültür dillerinden birini bilimsel inceleme yapabilecek ve yazabilecek derecede iyi bilmesi; tam gün çalışma esasının uygulanması; öğretim üyelerinin üniversitedeki görevlerinde dekanlar aracılığı veya doğrudan rektörün denetiminde olması; üniversitelerin görevlerinin bilimsel araştırma yapmak, ulusal kültürü ve bilinci geliştirmek ve yaymak, Devlet ve Ülkenin gereksinim duyduğu nitelikte insan yetiştirmek şeklinde tanımlanması.”¹⁵

Kısaca 2252 sayılı Kanunla hedeflenen reformun amacı, “yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim ve araştırma çalışmalarının çağdaş batı ülkelerindeki düzeye çıkarılması ve bu ülkelerde uygulanan üniversite yönetim düzeninin Türkiye'ye getirilmesidir.”¹⁶

1.3. 4936 Sayılı Kanun (1946) Dönemi

27.4.1946 tarihinde Dönemin Başbakanı (Ş. Saraçoğlu) tarafından TBMM'ye sunulan “Üniversiteler Kanunu Tasarısı Gerekçesi ve Milli Eğitim ve Bütçe Komisyonları Raporları”nda İstanbul Üniversitesinin o günkü durumu aktararak değişim gereği ele alınmıştır. “İstanbul Üniversitesinin on üç yıllık hayatı gözden geçirilecek olursa, Darülfünunun başaramadığı birçok işi görmüş ve onun ulaşamadığı bir olgunlaşmaya yaklaşmış olduğu ortaya çıkar. Bununla beraber, üniversitemizin daha

¹³ Tekeli, İ., Eğitim Üzerine Düşünmek, Ankara, 2004, s.76.

¹⁴ Akyüz, Y. ve diğerleri, Eğitime Bakışlar, İstanbul, 1996, s.83, 84.

¹⁵ MEB, Cumhuriyetin 75. Yılında Yükseköğretim, Ankara, 1998, s.23.

¹⁶ MEB, a.g.k., 1998, s. 23,24.

birçok eksiği olduğu, başarılacak daha pek çok önemli ödevleri bulunduğu da bir gerçektir. Kurumun hayatı ve geçirilen deneyler, üniversite için kuruluşunda konulmuş esasların doğruluğunu ve bunların bir gün önce bütünlenmesi gereğini göstermektedir.”¹⁷ Gerekçede ayrıca üçlü sisteme geçilmesi gerektiği de ifade edilmiştir. Tasarının devamında üniversite yönetimlerine özerklik verilmesi gerektiğinden bahsedilmektedir ki, bu husus çalışmamızda işleneceğinden, taslaktaki ifadelere burada yer veriyoruz:

“Üniversitelerin yönetim şekilleri için umumi bir sistem olmamak ve değişik memleketler üniversitelerinin yönetimleri tarihi, milli, ekonomik hatta dini ve mezhebi sebeplerden dolayı farklı şekiller göstermekle beraber, aralarında esaslı benzerlikler ve müşterek temeller vardır. Bu müşterek temellerden başlıcası üniversitelerin bilimsel, yönetsel özerklikleri olması, öğretim üyelerini, organlarını seçme yetkisine malik bulunmalarıdır. Fakülte ve üniversitelerin diğer Devlet kurumlarına benzemeyen bir yapıda olmaları ve bu sebeple yönetimlerinin ayrı bir görgü ve uzmanlığa ihtiyaç göstermesi; bu fakülte ve üniversitelerin; diğer yönetim teşkilatının dışında, özerklikleri ve tüzel kişilikleri olan ve Milli Eğitim Bakanına doğrudan doğruya bağlı bulunan ayrı bir yönetime ve ayrı bir bütçeye sahip bulunmalarını gerektirmektedir.”¹⁸

1944’te Yüksek Mühendislik Okulu yeniden düzenlendi ve İstanbul Teknik Üniversitesi halini aldı. 1946 yılında çıkarılan 4936 sayılı yasayla Türkiye’de tek üniversiteden üç üniversiteli bir sisteme geçilmiştir. Bu yasada “Üniversiteler; fakültelerden, enstitü, okul ve bilimsel kurumlardan oluşmuş özerkliği ve tüzel kişiliği olan yüksek bilim, araştırma ve öğretim birlikleridir”¹⁹ şeklinde tanımlanmıştır ve bir anlamda Meclis’e sunulan tasarıda bahsedilen özerklik verilmiştir.

Yasayla, daha önceden Ankara’da birbirinden bağımsız olarak kurulmuş okul ve fakülteler birleştirilerek Ankara Üniversitesi kuruldu. Böylece üç üniversiteli sistem başlamış oldu. Ancak, bu sistem üniversiteler arasında eşgüdümü sağlayacak bir üst oluşuma da ihtiyaç duymaktaydı. Bu ihtiyaca cevap vermek amacıyla, 4936 sayılı yasayla kurulan “Üniversitelerarası Kurul”, yükseköğretim “sistemine” bir yenilik daha getirmiş oldu. Yasanın bir diğer önemi ise üniversitenin tüzel kişiliğini ve özerkliğini tanımasıydı.

---

¹⁷ MEB, a.g.k., 1998, s. 27.

¹⁸ MEB, a.g.k., 1998, s.29, 30.

¹⁹ 4936 / 1. md.

Türkiye’de ilk üniversitelerin kurulmasında dikkati çeken bir husus da şudur: “Türk üniversiteleri daha önce var olan medreselerin evrimi ile değil, bilakis bu kurumları ikame etmek üzere Batı’dan olduğu gibi alınarak kurulmuş kurumlardır.”²⁰ Bu üç üniversiteden sonra 1950–1960 yılları arasında Atatürk, Ortadoğu Teknik, Ege ve Karadeniz Teknik Üniversiteleri açılarak Türkiye’deki mevcut üniversite sayısı 7’ye yükseltilmiştir.

1.4.115 Sayılı (1960) ve 1750 Sayılı (1973) Kanunlar Dönemi

27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra 115 sayılı kanunla ODTÜ dışındaki üniversitelere özerklik verildi. ODTÜ mütevelli heyetinin üçte birinin üç yılda bir değiştirilmesine ilişkin hüküm değiştirilerek, heyetin üç yılda bir tamamının değiştirilmesi hükmü getirildi. 1961 Anayasasının 120. maddesi ile üniversiteler yönetsel ve bilimsel yönden özerklik verilmeye çalışılmıştır. 1961 Anayasası ayrıca üniversite öğretim üye ve yardımcılarını siyasal partilerin genel merkezlerinde görev alarak siyasal etkinlikte bulunabilme olanağı sağlamıştır. “Böylece 1946 yılında 4936; 1960 yılında 115 ve 119 sayılı Kanunlar yürürlüğe konularak üniversitelere özerklik getirilmesine çalışılmış; özerklik, 1961 Anayasasının 120’nci maddesi ile güvence altına alınmıştır. Ancak, bu güvence, üniversitelerden daha çok öğretim üyelerine bir nevi dokunulmazlık getirmiştir.”²¹

“Bu dönemin nedenleri açıklanması en zor kararı Milli Birlik Komitesi’nin üniversite içinden ihbarlara dayanarak 147 öğretim üyesini üniversiteden uzaklaştırması olmuştur. Bu listedeki isimler incelendiğinde listenin hazırlanmasındaki ölçütleri anlamak olanağı yoktur;...”²² 12.04.1962 tarihinde kabul edilen 43 sayılı kanunla uzaklaştırılan öğretim üyelerinin geri dönme yolu açılmıştır.

27 Mayıs hareketinin daha sonraki yıllarda önemli sonuçlar yaratacak bir başka sonucu üniversitelerdeki öğrenci hareketlerinin toplumdaki saygınlığının yükselmesi olmuştur. 1968 Yılında tüm dünyada gelişen öğrenci hareketleri gibi, Türkiye’de de güçlü ve yaygın bir öğrenci hareketi ortaya çıktı. Bu hareket, Türkiye’de, diğer ülkelerdeki örneklerinden farklıydı; çünkü, Türkiye’de 1960’lardan gelen öğrenci hareketlerine saygınlık birikimi vardı. Bu hareket karşısında, üniversiteler özerk

---

²⁰ Gürüz, K., a.g.k., s.299.

²¹ MEB, a.g.k., 1998, s.103.

²² Tekeli, İ., a.g.k., s.79.

olduğundan hükümet de müdahale edemiyordu ve bu da üniversitelerin özerkliğinin tartışılmasına yol açmıştı. Türkiye giderek siyasal bunalıma sürüklenmekteydi ve bu bunalım içerisinde yoğun bir çatışma içerisinde girmiş öğrenci hareketlerinin payı oldukça fazlaydı. Bu gelişmeler 12 Mart 1971'deki askeri müdahale ile sonuçlandı. "12 Mart Rejiminin esas kaygısı üniversiteleri denetim altına almaktı.²³" Bu amaçla, "1973 yılında çıkarılan 1750 sayılı Üniversite Kanunu ve 1765 sayılı Üniversite Personel Kanunu ODTÜ dışındaki Türk üniversitelerini tek bir çerçeve içinde toplama amacı gütmeyen yanında, bir denetleme, planlama ve koordinasyon organı olarak Yükseköğretim Kurulu'nun kurulmasını da öngörüyordu.²⁴" 1750 sayılı yasa ayrıca Üniversite Denetleme Kurulu'nun ve Üniversitelerarası Kurul'un oluşturulmasını da sağlamaktaydı. Ancak, bu yasada Yükseköğretim Kurulu'nun kurulması ile ilgili karar, 1962 anayasasında yer alan "Üniversiteler kendi seçtikleri organlar eliyle yönetilir." hükmüne aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi.

1750 sayılı Yasanın öngördüğü üniversiteler üstü bir kuruluş olma Yükseköğretim Kurulu ve bazı hükümler pek çok maddenin Anayasa Mahkemesi kararlarıyla iptal edilmesi, üniversitelerin kalkınma planlarında öngörülen eğitilmiş insan gücünü yetiştirmek amacıyla işbirliğinin gerçekleştirilmesini ve yükseköğretimin bir çatı altında bütünleşmesini önlemiştir.²⁵ Özetle, 1750 sayılı kanunun üniversite anlayışına getirdiği yeniliklerden bazıları şunlardır: yönetsel özerkliğin belli koşullarda daraltılması; Üniversite Denetleme Kurulu Kurulması; Öğretim Üyelerinin bilimsel denetimlerinin sağlanması; disiplin cezası ile üniversiteden çıkarılan bir öğrencinin aradan 5 yıl geçmeden üniversite giriş sınavına alınmaması.²⁶

1.5. 2547 Sayılı Kanun Dönemi

Ülkemizde, 1981 yılındaki değişiklikten önce yükseköğretim sistemindeki çeşitlilik, dağınıklık ve farklılık, sistemin alt sistemlerle uyumsuzluğu, yani; üniversiteler, akademiler ve yüksekokullar arasındaki çatışmalar ve nihayet yükseköğretim kurumları arasındaki iletişim eksiklikleri eğitim kalitesinin düşmesine, ülke gereksinimi olan nitelikli insan gücü yetiştirilmesinin engellenmesine, kısaca yükseköğretimi ortak bir amaca yönetme gayretlerinin boşa gitmesine neden

²³ Tekeli, İ., a.g.k., s. 82.

²⁴ Gürüz, K., a.g.k., s.301.

²⁵ Kaptan, S., Türkiye'de Yükseköğretim Reformu ve İnsangücü Potansiyeli, Ankara, 1986, s.1.

²⁶ MEB, a.g.k., 1998, s.185.

olmaktaydı²⁷. Anayasanın 1981’de değiştirilmesiyle de yükseköğretim için şu yeni koşullar getirildi:

— Planlama, düzenleme, yönetim, öğretim ve araştırma gibi yükseköğretim kurumlarının etkinliklerini yönlendirmek üzere anayasal bir kurum olarak Yükseköğretim Kurulu yeniden kuruldu.

— Kâr amacı gütmeyen ve yükseköğretim kurumları oluşturmayı amaçlayan vakıflara izin verildi²⁸.

12 Eylül 1980 harekâtından sonra yükseköğretim kurumlarında da yeni düzenlemeye gidilmesi kararlaştırılmıştır. Aslında harekâtın “en önemli hedeflerinden biri üniversitelerin denetim altına alınması ve uslandırılmasıydı.²⁹” Bu doğrultuda 4 Kasım 1981 tarihinde 2547 sayılı “Yükseköğretim Kanunu” kabul edilmiştir. Bu kanunla yükseköğretimde önemli değişiklikler yapıldı, bunlar:

— Üniversitelerin yönetsel özerklikleri kaldırılmış, kısmen seçim kısmen atama ile üniversite üst yönetim organlarının (Yükseköğretim Kurulu, Yükseköğretim Denetleme Kurulu, Üniversitelerarası Kurul, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi) oluşturulması yönetimi getirilmiştir.

— Yükseköğretim Kurulunun üniversiteler üzerindeki yetki ve görevleri oldukça artırılmıştır.

— Yasada fakültelerin kürsüleri kaldırılmış, bölüm sayıları da azaltılmıştır.

— Yükseköğretimin amaç ve ilkelerine aykırı davranışlar suç sayılmıştır.

— Asistanlık kaldırılmış, yerine araştırma görevliliği getirilmiştir.

— Profesörlükte, 2. yabancı dil bilme, Doçentlikte de tez hazırlama koşulu kaldırılmıştır³⁰.

12 Eylül rejiminin üniversiteler konusundaki uygulamaları üniversiteyi bir yandan sıkı kontrol altına almaya çalışırken bir yandan da dünyada üniversite sisteminde ortaya çıkan multiversite ve girişimci üniversite modeline geçmesini hedeflemekteydi. “Getirilen bu düzenleme ile Türk yükseköğretim sistemi Kıta Avrupası modelinden ayrılarak, Anglo-Sakson sisteminin temel ilkelerine dayandırılmıştır. Özellikle Anglo-Sakson ülkelerinde eşdeğeri bulunan bir ara kuruluş (intermediary body) oluşturulmuştur.³¹” Bunu gerçekleştirmek için seçilen yöntem,

---

²⁷ Kaptan, S., a.g.k., s.1.

²⁸ Gürüz, K., a.g.k., s.303.

²⁹ Tekeli, İ., a.g.k., s.83.

³⁰ Başar, E., a.g.k., s.89.

³¹ Gürüz, K., a.g.k., s.305.

YÖK (Yükseköğretim Kurulu)'ün kurulması, ve diğer sıkı denetim uygulamaları, bir çeşit tepeden inme gelen kurum eliyle yapılmaya çalışılması kurumun üniversite kamuoyu tarafından büyük tepkiler çekmesine neden olmuştur ki, bugün bile YÖK bu imajından kurtulabilmiş değildir³².

“YÖK'ün kuruluşunun ilk yıllarında yaptığı uygulamalar 12 Eylül rejiminin beklentilerine uygun şekilde tüm üniversitelerde programları standartlaştırmak, verilecek dersleri belirlemek, üniversiteden çıkan eleştiriler karşısında disiplin cezalarını uygulamak, üniversitelere atanan yeni rektörlerin üniversite öğretim üyeleri üzerinde baskı kurması şeklinde ortaya çıkınca, YÖK'e karşı tepkiler yoğunlaşmıştır³³.”

2547 Sayılı yasayla yapılan yeniden düzenlemenin ardından kurulan sekiz yeni üniversiteyle (Gazi, Marmara, Yıldız Teknik, Mimar Sinan, Dokuz Eylül, Akdeniz, Yüzüncü Yıl ve GATA) birlikte tüm yükseköğretim kurumları 28 üniversite altında toplanmış oldu. Daha sonra 1984'te Bilkent kuruldu ve Gaziantep'teki ODTÜ yerleşkesi 1987'de üniversiteye dönüştürüldü. 1984'te kurulan ilk vakıf üniversitesi Bilkent'in kuruluşuna yapılan itirazlar neticesinde Anayasa Mahkemesinin verdiği kararda vakıf üniversitelerinin de yasayla kurulması gerektiği açıklık kazanmıştır. Bunun üzerine 3285 sayılı yasayla Bilkent, Koç, Kadir Has üniversitelerinin kurulması kararlaştırıldı.

1992 yılında devletin çok sayıda yeni üniversite kurması kararı alınmıştır. 1992 yılında 3837 sayılı yasayla 21 yeni üniversite ve İzmit ve İzmir'de iki Yüksek Teknoloji Enstitüsü kurulması kararlaştırılmıştır. 1993'te Eskişehir'de Osmangazi Üniversitesi, 1994'te bir vakıf üniversitesi olarak Başkent Üniversitesi ve Fransızca eğitim yapan ilk devlet üniversitesi olarak Galatasaray Üniversitesi kuruldu. 1994 sonrasında 2000 yılına kadar 18 yeni vakıf üniversitesinin daha kurulmasına karar verildi.

Kurulduğu günden bugüne YÖK dönemine ilişkin birçok değerlendirme yapılmıştır. Özellikle ilk dönemlerinde 1980 öncesi dönemde Türk üniversitelerinin tümünün dünya standartlarında eğitim-öğretim ve araştırma yapılan kurumlar olduğu, bu kurumların tümünde tam bir özgürlük ortamı bulunduğu, buna karşılık YÖK'le bunun tersine döndüğü şeklinde eleştiriler olmuştur³⁴. İlhan Tekeli ise YÖK dönemini şu şekilde değerlendirmektedir:

---

³² Tekeli, İ., a.g.k., s.84.

³³ Tekeli, İ., a.g.k., s.85.

³⁴ Gürüz, K., a.g.k., s.306.

“Her ne kadar kamuoyunda YÖK’ün değişmeyen merkezîyetçi ve denetimci bir imajı varsa da, YÖK gerçekte en azından üç farklı dönem yaşamıştır. Birinci dönemde YÖK askeri dönemin kaygıları doğrultusunda uslandırıcı, homojenleştirici işlevler görmüş; ikinci dönemde özellikle yeni açılan üniversitelerde dini cemaatlerin radikal siyasal grupların örgütlenmesine tolerans gösteren bir yapıda olmuş; üçüncü dönemde ise, üniversitelerde laiklik karşıtı kadrolaşmaya karşı çıkan, atama ve terfi standartlarının nesnelleştirilmesine ve yükseltilmesine önem veren bir nitelik kazanmıştır. Bu yaklaşım değişiklikleri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun maddelerinin defalarca değişmesine yol açmıştır.”³⁵

1923–1924 eğitim öğretim yıllarından 2005–2006 eğitim öğretim yılına kadar geçen 82 yıllık Cumhuriyet döneminde Türkiye’de Yükseköğretim alanında ki gelişmeler şöyle özetlenebilir:³⁶

- Yükseköğretim Kurumlarının sayısı (Askeri kurumlar ve sağlık enstitüleri hariç) 1’den 80’e
- Öğrenci sayısı 2.914’ten 2.309.918’e
- Yıllık mezun sayısı 312’den 334.235’e (2004–2005 mezunları)
- Öğretim elemanı sayısı 307’den 79.555 yükselmiştir.

Sonuç olarak yükseköğretimde, Cumhuriyet’ten günümüze, öyle adlandırılmasa da dört önemli reform yapılmıştır. 1933’te 2252 sayılı yasayla Darülfünunun yerine İstanbul Üniversitesinin kurulmasıyla **I. Üniversite Reformu** gerçekleşmiştir. Bunu, 1946 yılında çıkarılan 4936 sayılı kanunla yapılan **II. Üniversite Reformu** olarak bilinen düzenlemeler izlemiştir. Üniversitelere özerklik veren ve bir ölçüde de olsa kurumsallaşmayı getiren bu reformlardan sonra, Türk yükseköğretiminde taşlar yerine oturmaya başlamıştır. 1973 yılında çıkarılan 1750 sayılı kanunla **III. Üniversite Reformu** gerçekleşmiş ve yoğunlaşan öğrenci hareketleri engellenmiş, üniversiteler denetim altına almış ve üniversiteleri denetleyen kurumlar (Yükseköğretim Kurulu, Üniversite Denetleme Kurulu, Üniversitelerarası Kurul) oluşturulmuştur.

Ülke insanının büyük çoğunluğunun yüksek öğrenim yapmasını hedefleyen politikalar sonucunda artan üniversite sayısı, bir dağınıklığı ve kalite sorununu da beraberinde getirmiştir. Bu dağınıklığı gidermek, kalite ve verimliliği artırmak,

³⁵ Tekeli, İ., a.g.k., s.88.

³⁶ Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Kasım, 2005, s. 44–55, (<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar.htm> [10.06.2006])

koordinasyonu sağlamak, eğitim 6đretim, araştırma, bilim adamı yetiştirme konularında uzun vadeli planlar yapmak ve uygulamak amacıyla; 1981 yılında 2547 sayılı Yüksek6đretim Kanunu çıkarılmış ve büt6n bu g6revler Yüksek6đretim Kurulu'na verilmiştir. Getirilen bu sistem Cumhuriyet d6neminin **IV. Üniversite Reformu** olmuştur.

II. DİSİPLİN, SUÇ ve CEZA KAVRAMLARI

Bir toplum içinde bir arada yaşayan insanlar arasındaki ilişkiler ancak o toplumun hukuk düzenini oluşturan hukuk kurallarına uyulmasıyla bir düzen içinde cereyan eder. Hukuk düzeni, sosyal hayatın ihtiyacı olan barışı, insan haklarını ve hürriyeti sağlamak ve bunların sınırını çizmek amacıyla hukuk kurallarının meydana getirdiği bir düzendir³⁷.

Hukuk çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Terim olarak hukuk Arapça'dan dilimize geçmiş olup hak kelimesinin çoğulu olduğundan haklar anlamını taşır. Hukuk kavramına getirilen tanımlardan biri de şudur: "Örgütlenmiş bir toplum içinde yaşayan insanlar arasındaki hukuki ilişkileri düzenlemek, kişilerin hukuki güvencesini ve insan haklarını sağlamak amacıyla oluşturulan ve devlet gücüyle desteklenen bağlayıcı, genel ve devamlı hukuk kurallarının bütünüdür."³⁸ Bugüne kadar hukukun üzerinde birleşilebilen kesin bir tanımla yapılamasa da çeşitli yaklaşımlarla yapılacak tanımlarda ortak nokta, hukuk kurallarının toplum hayatını düzenleyen toplumsal düzen kuralları arasında yer almasıdır³⁹.

Bu belirtilen hukuk kurallarının esasen beş temel amaçları vardır. Bunlar; toplum düzenini sağlama, toplumsal ihtiyaçları karşılama, toplumda eşitliği sağlama, hukuki güvenliği sağlama, adaleti gerçekleştirme⁴⁰.

2.1. Disiplin Kavramı

Fransızca kökenli disiplin sözcüğü Türkçe'de sıkı düzen, yöntem, yol, yordam, eğitime, yola gelme anlamlarını ifade etmektedir. "Discipline" sözcüğünden türemiş olup önderlik ve güdüleme anlamına da gelmektedir. Disiplin kavramı ayrıca şu üç özelliği de taşımaktadır; kişinin kendi kendini düzenlemesi ve kontrol etmesi, yani kişinin kendi kendine uyguladığı iyileştirici, geliştirici kontrol önlemleri olması; düzenli bir davranış için gerekli koşullar yaratması; istenilmeyen bir eylemin sonucu olarak yüklenilen bir ceza olup bu tür davranışların ortaya çıkmasını hedeflemesidir. Disiplin, ceza verme ile eş anlamlı olsa da, cezalandırma disiplinin çok küçük bir parçasıdır⁴¹.

³⁷ Esener, T. Hukuk Başlangıcı, 1998, İstanbul. s.5.

³⁸ Esener, T., a.g.k., s.5.

³⁹ Atar, Y. ve diğerleri, Hukuk Bilimine Giriş, Konya, 1997, s.11.

⁴⁰ Atar, Y. Ve diğerleri, a.g.k., s.14.

⁴¹ Gürsözlü, S., *Disiplin Kavramı*, (<http://www.sitetky.com/frameset/iky/ikymain02.html> [20.10.2005]).

“Hiyerarşik bakımdan yüksek olanlara, bütün teşekküllerde – sosyal, ekonomik, siyasi ve dini olsun – tevdi edilen bir disiplin kudretine rastlanır. Çünkü, bir grup insanın belirli bir amaca yönelik olarak çalışabilmesi için kolektif disipline hep ihtiyaç vardır.”⁴² Aslında tüm örgütlenmiş grup faaliyetlerinde disiplin zorunludur.

Disiplinin kurulamadığı veya kurulmuş olan disiplinin bozulduğu toplumlarda, kanun dışı davranışlar, saygısız, şımarık ve taşkınca hareketler, işlerin aksaması ve hatta hizmette panikler baş gösterir. Devletin ve ona bağlı diğer örgütlerde çalışanların, işlerini aksatmadan, çalışma düzenini bozmadan, kanun dışı eylemlere başvurmadan, çalışmalarının temini de, ancak disiplinli yönetim biçimiyle gerçekleştirilebilir. Bu bakımdan disiplinin kurulması hizmetlerin ve çalışmaların aksamaması için gereklidir⁴³.

2.2. Suç ve Ceza Kavramları

2.2.1. Suç ve Ceza

“Genel işleniş şekli itibariyle **suç** olarak nitelediğimiz insan davranışı, yasal tanıma uygun, hukuka aykırı ve kasten yapılmış neticeli icrai bir insan davranışdır.”⁴⁴ Diğer bir ifadeyle “suç, kanunun ceza tehdidi ile yasaklamış olduğu fiillerin işlenmesi suretiyle hukuk düzeninin veya ceza kanunlarının ihlalidir.”⁴⁵ Bu tanımlamalara uyan insan davranışının yapısını inceleyen ve buna özgü yaptırımlar öngören hukuk dalı da **ceza hukukudur**. “Ceza hukuku hangi fiillerin ve davranışların hangi şartlar çerçevesinde suç olduğunu belirleyen ve suçları işleyenlere hangi hallerde, hangi ceza yaptırımlarının hangi miktarda ve ne şekilde uygulanacağını gösterir.”⁴⁶

Ceza kanununun amacı, kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığı ve çevreyi ve toplum barışını korumak ve suç işlenmesini önlemektir⁴⁷. Kanunda, bu amacın gerçekleştirilmesi için ceza sorumluluğunun temel esasları ile suçlar, ceza ve güvenlik tedbirlerinin türleri düzenlenmiştir. Burada konumuz gereği ceza hukukunu idare eden ilkelerden ve suçun unsurlarından bahsetmekte yarar vardır ki bu temel ilke ve unsurları şöyle sıralayabiliriz:

— “Maddi unsur: Suçun maddi unsuru, dış dünyada bir sonuç doğuran davranıştır. Kişi belli bir şekilde davranış sergilemeli ve bu davranış dış dünyada

⁴² Aslan, Z., 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Disiplin Suç ve Cezaları, s.23.

⁴³ Gelegen, T. “Kamu Yönetiminde Disiplin ve Disiplin Cezaları”, Danıştay Dergisi Cumhuriyetin 50. Yılı Özel Sayısı, Ankara, 1973, s.220.

⁴⁴ Özbek, V. Ö. ve diğerleri, Ceza Hukuku ve Genel Hükümler, İstanbul, 2006, s. 79.

⁴⁵ Atar, Y., a.g.k., s.140.

⁴⁶ Gezgin, M. F., Hukukun Temel Kavramları. İstanbul, 2006, s. 46.

⁴⁷ Özbek, V. Ö. ve diğerleri, a.g.k.,s.16, 17.

bir sonuç doğurmalıdır. Davranış ‘aktif bir eylem’ biçiminde olabileceği gibi, ‘ihmal etmek’ biçiminde de olabilir.”⁴⁸

— “Manevi unsur: Suçun manevi unsuru, kişinin kusurlu olmasıdır. Fail, iradesine hâkim olabilecek durumda olmalı, ne yaptığını fark edebilmeli ve kusurlu olmamalıdır. Kusurlu davranış biçimi iki türlü ortaya çıkabilir: Kast, taksir.”⁴⁹

— “Kanunilik Unsuru: Herhangi bir fiilin suç sayılması için sadece maddi ve manevi unsuru sağlaması yeterli değildir. Ceza hukukunda kanunilik esastır ve suçun “tipik fiil” dediğimiz, kanunda tarif edilmiş olan fiile bire bir uyması gerekir. Bu unsur son derece önemlidir, zira kişiler neyin suç olduğunu, neyin suç olmadığını, kanuna bakarak doğrudan anlayabilmelidir. Daha da önemlisi, suçların kanuna bağlı olmaması hâkimin takdir yetkisini çok fazla genişletecek ve kişiler suç olmadığını düşündükleri eylemlerinden dolayı cezalandırılacaklardır. Ceza hukukunda kıyas dahi yasaktır, fiilin tam olarak kanunda tarif edilen tipe uyması gerekir.”⁵⁰

— “Ceza hukuku kurallarının geçmişe etkili olamaması ilkesi: Eski tarihli kanunun suç saymadığı bir eylemin, yeni tarihli bir kanunda suç olarak kabul edilmesi o davranışı yapan kişiye ceza verilmesini gerektirmez.”⁵¹

— “Kanunu bilmemek mazeret sayılmaz: Kanunda bir hükmün varlığını bilmemek veya eksik bilmek mazeret olamaz. Suçun cezasının ne olduğunu bilmemek de mazeret sayılmaz.”⁵²

Anayasada ise Suç ve cezalara ilişkin esasların belirtildiği 38. maddede şu ifadeler yer verilmektedir: “Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez. Ceza sorumluluğu şahsidir. İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz.”

---

⁴⁸ Gezgin, M. F., 2006, a.g.k., s.46.

⁴⁹ Gezgin, M. F., 2006, a.g.k. s.47.

⁵⁰ Gezgin, M. F., 2006, a.g.k. s. 47.

⁵¹ Esener, T., a.g.k. s.102.

⁵² Esener, T., a.g.k., s.102.

2.2.2. Disiplin Cezaları

Disiplin cezaları “genel nitelikte olmayıp memur, öğrenci, asker, avukat gibi sadece belirli statülerde bulunan kişilere statülerine uygun davranmamaları, görev ve/veya sorumluluklarıyla ilgili olarak kusurlu davranışları nedeniyle uygulanan ve T.C.K.’nda düzenlenmemiş olan cezalardır.”⁵³ Disiplin cezaları, uyarma, kınama, maaş kesme, geçici veya kesin çıkarma gibi farklı ağırlıkta cezalardır. Disiplin cezaları genellikle idari yargı denetimine tabidir.

2.2.3. Disiplin Cezaları ile Ceza Hukukunda Yer Alan Cezalar Arasındaki Farklar

“Disiplin cezalarının da ceza hukukuna dahil olup olmadığı tartışmalıdır. Bir zorlama vasıtası olması sebebiyle disiplin cezalarının ceza hukukuna dahil olduğu ileri sürülmektedir.”⁵⁴ Ancak, disiplin cezaları ile ceza hukukunda yer alan cezalar arasında gerek içerikleri, gerek hüküm ve sonuçları bakımından esaslı farklar bulunmaktadır. Bunlar;

— “Ceza hukukunun kapsamında bütün kişilerin bulunmasına karşılık, disiplin cezası ancak, asker, memur, öğrenci gibi belli bir statüde bulunan kişilere uygulanabilir.”⁵⁵

— “Disiplin cezaları, özel bir ilişki ile hiyerarşik yetkiyi haiz olan veya olmayan bir topluluğa bağlılıktan doğmaktadır. Suçlarsa Devlet ülkesinde yaşama ve bulunma olayından ileri gelen genel bir itaat yükümünde doğmaktadır.”⁵⁶

— “Disiplin fiilini ancak belli meslek gruplarına mensup kişiler, suç herkes işler.”⁵⁷

— “Suç mahkemede yargılanır, disiplin fiili disiplin kurulları önünde incelenir.”⁵⁸ Disiplin cezası ilgili idare tarafında verilir ve bu cezanın verilebilmesi için disiplin suçu işleyen kimsenin ceza kanununa göre mahkûm edilmiş olması zorunlu değildir.

— “İdari yaptırım gerektiren fiillerde **kanunilik** ilkesinin geçerli olmadığı kabul edilir.”⁵⁹

⁵³ Gezgın, M. F., Hukukun Temel Kavramları, İstanbul, 2003, s.48

⁵⁴ Atar, Y., a.g.k. s.139.

⁵⁵ Atar, Y., a.g.k., s.139.

⁵⁶ Aslan, Z., a. g. k., s. 27.

⁵⁷ Özbek, V. Ö. Ve diğerleri, a.g.k. s. 80.

⁵⁸ Özbek, V. Ö. Ve diğerleri, a.g.k., s. 80.

⁵⁹ Özbek, V. Ö. Ve diğerleri, a.g.k., s. 80.

III. 1981 YÖK ÖNCESİNDE VE YÖK DÖNEMİNDE ÖĞRENCİ DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARI

3.1.YÖK Öncesinde Öğrenci Disiplin Suç ve Cezaları

Yükseköğretimin Darülfünundan YÖK'e kadar geçen döneminde yasalara baktığımızda 1973 yılına kadar çıkarılan kanunlarda disiplin daha çok akademik personel ve memurlara ilişkin hususlar ele alınmıştır. Öğrenci disiplin işleri ise, ya Bakanlığın çıkaracağı talimatnamelere, ya da Fakülte Yönetim Kurullarının çıkaracağı yönetmeliklere bırakılmıştır. Bu bölümde kanun ve yönetmeliklerden aynen alıntı yapılmıştır.

Yükseköğretimde birinci üniversite reformu sayılan 1933 reformunda öğrenci disiplininden bahsedilmemektedir. 31 Mayıs 1933 tarih ve 2252 sayılı yasada İstanbul Darülfünununun kapatılması ve yeni bir üniversite kurulması konuları ele alınmıştır. 11 Ekim 1934 tarihinde kabul edilen İstanbul Üniversitesi Talimatnamesinde ise VII. bölüm öğrencilere ilişkin konulara ayrılmış olup burada 53, 54, 55. maddeler yer almaktadır. 53. maddede belirtilen “Öğrencilerin üniversiteye yazılması, çalışması, devamı ve vazifesi Vekâletçe ayrı talimatlarla tespit edilir.” hükmü ile disiplin işleri (Milli Eğitim) Bakanlığa bırakılmıştır.

3.1.1. 4936 Sayılı Yasada Öğrenci Disiplin Suç ve Cezaları

13 Haziran 1946'da kabul edilip 18.06.1946 tarih 6336 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve İkinci üniversite reformu olarak da bilinen 4936 sayılı yasada da öğrenci disiplini çok kısa geçilmiştir. Disiplin suçlarının neler olduğu ve verilecek cezaların neye göre belirleneceği belirtilmemiştir. Kanununun İkinci Bölümünde, Kuruluş ve İşleyiş – I Fakülteler başlığı altında 7. maddede öğrenci disipline ilişkin şu ifadeler yer almaktadır: “Öğrencilerin her türlü işlemleri, fakülte yönetim kurulunca incelenir. Bunlardan yazılma, çıkarılma, disiplin, öğretim ve imtihanlara ait olanlar hakkında takdire bağlı ve kesin kararlar verir. Ancak, çıkarılma kararlarına karşı ilgililere bildirildiğinden başlayarak beş gün içinde senatoya itiraz olunabilir. Yönetim kurulu ile senatonun bu kararlarına karşı başka hiçbir mercie başvurulamaz.”⁶⁰ Bu yasanın hem

⁶⁰ Resmi Gazete, “Üniversiteler Kanunu(4936)”, 6336 Sayı, 18 Haziran 1946, 7. madde.

“takdire bağlı” hem de “kesin” kararlar verme sistemini benimsemiş olması dikkat çekicidir. Hukukçular ve akademisyenler genel olarak 1946 Yasasının özgürlükçü olduğu hususunu vurgular. Ancak takdire bağlı kesin karar yetkisi bu nitelikle bağdaşmaz.

Aynı kanunun Altıncı Bölümünde ise “Disiplin İşleri” başlığıyla 45, 46, 47, 48, 49 ve 50. maddelere yer verilmiştir. Bu maddelerde de üniversite öğretim üyelerinin ve öğretim yardımcılarının disiplin işlerine ilişkin hükümler yer almakta öğrenci disiplini ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Oysa “idarenin kanuniliği” ilkesi gereği, öğrenci disiplin işlerinin de yasal bir zemine kavuşturulması gerekirdi.

Yukarıda belirtilen 7. madde de ifade edildiği üzere öğrencilerin disiplin işleri o dönemde belli özerkliğe sahip olan Fakülte yönetim kurullarına bırakılmıştır.

3.1.2. 1750 Sayılı Üniversiteler Kanununda Öğrenci Disiplin Suç ve Cezaları

20 Haziran 1973’de kabul edilip 07.07.1973 tarih 14587 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve Cumhuriyet tarihinin üçüncü üniversite reformunu gerçekleştiren 1750 sayılı yasada öğrenci disiplini daha önceki kanunlardan farklı bir şekilde detaylı olarak yer almıştır. Bunun nedeni bu, yasanın bir tepki yasası olmasıdır. Kanunun Onuncu Bölümünde 64. madde “öğrenci disiplin işleri” ile ilgili hükümleri ele almaktadır. Bu maddede önce öğrenciler için nelerin disiplin suç olduğu anlatılmakta ve bunlara hangi cezaların verileceği belirtilmektedir:

“Üniversite içinde veya dışında üniversite öğrencileri sıfatına, şeref ve haysiyetine aykırı harekette bulunan; üniversitenin sükûn ve huzurunu ve çalışma düzenini bozan; üniversite mensuplarının şeref ve haysiyetine veya şahıslarına tecavüz eden veya saygı dışı davranışlarda bulunan öğrencilere; bu Kanun ve ‘Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliği’ uyarınca: Uyarma, kınama, bir haftadan bir aya kadar üniversiteye devamdan men edilme, bir veya iki yarıyıl için üniversiteye devamdan men edilme veya üniversiteden çıkarma cezaları verilir.”⁶¹

Kanunun devamında disiplin soruşturmasının nasıl açılacağı ve nasıl yürütüleceği yer almaktadır:

---

⁶¹ Resmi Gazete, “Üniversiteler Kanunu(1750)”, 14587 Sayı, 7 Temmuz 1973, 64. madde.

“Bir fakülte binasında ve eklentilerinde veya bir fakülteye tahsis edilmiş diğer yerlerde işlenen disiplin suçlarında kovuşturma yapmaya o fakülte dekanı ve ceza vermeye o fakülte yönetim kurulu yetkilidir. Rektörlük binasında ve eklentilerinde doğrudan doğruya üniversitelere bağlı kuruluşlara tahsis edilmiş yerlerde ve üniversitenin fakültele tahsis edilmemiş yerlerinde, ya da üniversite dışında işlenen disiplin suçları hakkında kovuşturma yapmaya rektör, ceza vermeye de üniversite yönetim kurulu yetkilidir. Kovuşturma ile yetkili dekan veya rektör, bir veya birkaç soruşturmacıya soruşturma yaptırarak sonucunu ilgili yönetim kuruluna havale eder. Rektör veya dekan, doğrudan doğruya uyarma cezası verme ve gereken hallerde tedbir olarak hakkında soruşturma yapılan öğrenciyi üniversite binalarına girmekten men etme yetkisine haizdir. Bu tedbirin bir haftadan fazla sürebilmesi için bu hususta yönetim kurulunun karar vermesi gerekir. Disiplin soruşturmasına, muttali olunduktan sonra en geç bir hafta içinde başlanır ve bir ay içinde sonuçlandırılır. Hakkında kovuşturma yapılan öğrenciye savunma imkânı verilir. Tanınan süre içinde savunma yapmayan öğrenci bu hakkından vazgeçmiş sayılır.”⁶²

64. maddenin sonunda da verilen disiplin cezasının uygulanması ilgili kişi ve kurumlara bildirilmesi açıklanmıştır:

“Disiplin cezaları ilgili öğrenciye yazı ile bildirilir ve durum, kendisine burs veya kredi veren kuruluşlara da duyurulur. Üniversiteden çıkarma dışındaki cezalar kesindir. Üniversiteden çıkarma kararlarına karşı on beş gün içinde senatoya itiraz edilebilir. Kesinleşen ceza öğrencinin dosyasına ve kütüğe işlenir. Üniversitede çıkarma kararı bütün üniversitelere bildirilir. Üniversiteden çıkarma cezası verilen öğrenciler, aradan beş yıl geçmesi ve cezayı veren organın müsaade etmesi şartıyla üniversite giriş imtihanlarına katılabilirler ve öğrenimlerine yeniden başlarlar. Yukarıda ki esaslar üniversite veya fakültele bağlı yükseköğretim ve okullarda da kıyasen uygulanır.”⁶³

1750 sayılı yasanın 64. maddesinde geçen “**Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliği**” ise 13 Nisan 1974 tarih ve 14857 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Resmi Gazetenin 3 ve 4. sayfalarında yayınlanan yönetmelik beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde disiplin suçları ve cezaları açıklanmıştır:

---

⁶² 1750 / 64. md.

⁶³ 1750 / 64. md.

“**Madde I — 1.** Üniversite içinde veya dışında Üniversite öğrenciliği sıfatına, şeref ve haysiyetine aykırı harekette bulunan veya Üniversitenin sükûn ve huzurunu ve çalışma düzenini bozan veyahut Üniversite ve Üniversite mensuplarının şeref ve haysiyetine veya şahıslarına tecavüz eden ya da bunlara saygı dışı davranışlarda bulunan öğrencilere 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu ve bu Yönetmelik hükümlerine göre, disiplin cezası verilir.

2. 1. fıkrada belirtilen fiillere ‘disiplin suçu’ denilir.

Madde 2 — Disiplin cezaları şunlardır:

- a) Uyarma,
- b) Kınama,
- c) Bir haftadan bir aya kadar Üniversiteye devamdan menedilme,
- d) Bir veya iki yarıyıl için Üniversiteye devamdan menedilme,
- e) Üniversiteden çıkarma.

Madde 3 — 1. Disiplin suçları ve bunlara verilecek cezalar aşağıda gösterilmiştir:

A. *Aşağıdaki fiilleri işleyenler hakkında hareketlerinin takdir olunacak ağırlığına göre, ikinci maddenin a, b, c, bentlerinde yazılı cezalardan birisi hükmolunur:*

- a) Üniversite Öğretim üyelerine veya Yardımcılarına karşı saygı dışı davranışlarda bulunmak,
- b) Üniversite içinde veya dışında tek başına veya toplu olarak, Üniversite öğrenciliği şerefine aykırı hal ve harekette bulunmak.

B. *Aşağıdaki fiilleri işleyenler hakkında, hareketlerinin takdir olunacak ağırlığına göre 2. maddenin b, c, d bentlerinde yazılı cezalardan birisi hükmolunur:*

- a) Üniversitenin sükûn ve huzurunu bozacak nitelikte her türlü hareketlerde bulunmak veya bunlara teşebbüs etmek,
- b) Üniversite içinde siyasi veya ideolojik faaliyetlerde bulunmak veya tahrik, teşvik veya propagandalar yapmak,
- c) Merasim ve törenlerde öğretim üyelerine, yardımcılarına ve davetlilere ayrılan yerleri işgal etmek veya merasim ve tören programını ihlal edecek hareketlerde bulunmak ya da bu nevi hareketlere teşebbüs etmek veya bunlara başkalarını teşvik ve tahrik eylemek,

- d) İdareci veya İdarenin kararı ve izni ile asılan ilanlara ne suretle olursa olsun, müdahalede bulunmak, bu tür hareketlere teşebbüs etmek ya da başkalarını bu tür hareketlere tahrik ve teşvik etmek,
- e) Öğretim Üyelerinin muvafakatini almadan ders notlarını veya ders vesair öğretim faaliyetlerinde kullanılan her türlü gereçleri teksir etmek veya kitaplarını aynen veya işleyerek basmak,
- f) Disiplin kovuşturmalarına ait işleri karıştırmak ve güçleştirmek,
- g) Üniversiteye bildirilmesi gereken hal ve durumları saklamak veya yanlış bildirmek,
- h) Üniversite veya Fakültenin Öğrenci Temsilcisi sıfatını takınarak beyanatta veya teşebbüslerde bulunmak ya da toplantı veya törenlere katılmak veya Dekanın muvafakati ve Rektörün tasvibi olmaksızın üniversite veya Fakülte unvanını herhangi bir tarzda kullanmak,
- ı) Sınavlarda her ne suretle olursa olsun, hile veya kopya yapmak yahut bunları yapanlara yardım etmek veya bunlara teşebbüs etmek,
- j) Her türlü Üniversite çalışmalarının yapılamaması veya engellenmesi maksadı ile girişilecek hareketlere katılmak,
- k) Ders, konferans, seminer, laboratuvar, pratik kur, sınav ve diğer her türlü Üniversite çalışmalarının tabi olduğu usul ve düzenlere aykırı hareket etmek,
- l) Her türlü Üniversite çalışmalarının yapılamaması veya engellenmesine sebebiyet vermek,
- m) Üniversite içinde Rektör veya Dekanlar tarafından tayin edilen yerlerden gayri mahallere ilan yapıştırmak veya yazılar yazmak, yada bildirimler dağıtmak,
- n) Üniversite, Fakülte ve bağlı kuruluşlara ait binalarla eklentilerinde yetkililerden izin almadan, toplantılar tertip etmek veya buna teşebbüs eylemek,
- o) Öğretim üyeleri, yardımcıları veya üniversite idarecilerini tehdit etmek,
- p) Üniversite, Fakülte ve bağlı kuruluşlara ait binalarla eklentilerinde yetkililerden izin almadan açık veya saklı dernek veya sair kuruluşlar teşkil etmek, yada bu tür faaliyetlere teşebbüs eylemek.

C. Aşağıdaki fiilleri işleyenler hakkında, hareketlerinin takdir olunacak ağırlığına göre 2. maddenin c, d, e bentlerinde yazılı cezalardan birisi hükmolunur:

- a) Tek başına veya toplu olarak üniversite yönetmelikleri veya üniversite idaresi, fakülte öğretim üyeleri veya idaresi veya bu idare ve heyetlere mensup olanların ve yardımcılarının şahısları veya kararları aleyhinde öğrencileri kışkırtmak ya da bu gibi fiillere teşebbüs etmek,
- b) Üniversite ve fakülte idarelerinde bulunanların, öğretim üyelerinin ve yardımcılarının şahıslarına karşı fiilen veya sözle veya yazı ile açıkça ya da matufiyeti belli olacak surette herhangi bir saldırıda bulunmak veya hakaret etmek,
- c) Üniversite ve fakülteler öğrenci kuruluşlarını her türlü disiplin suçlarına yöneltmek veya bu nevi fiillere teşebbüs etmek,
- d) Kendisine veya başkasına ait vesikaları tahrif etmek veya tahrif edilmiş vesikaları kullanmak,
- e) Üniversiteden veya fakülteden aldığı bir vesikayı başkasına vermek veya böylece alınmış başkasına ait bir vesikayı kullanmak,
- f) Üniversite veya fakülteler ya da bunlara bağlı kuruluşlara ait binalar ve eklentilerinde yahut buralarda mevcut her türlü eşya üzerinde tahripde bulunmak, eşyayı bozmak veya zarar vermek,
- g) 6. maddenin 2. fıkrası gereğince, üniversite binalarına girmeleri yasaklandığı halde, bu karara itaatsizlik etmek veya Üniversiteler Kanununun 67 ve 68 inci maddeleri gereğince kapatılmış olan üniversite veya fakülteler yahut bunlara bağlı kuruluşlara izinsiz girmek.

2. Yukarda yazılı hallere uymamakla beraber, bu Yönetmeliğin 1. maddesini ihlal eder nitelikte olduğu yetkili merciince takdir edilecek diğer her türlü fiiller karşılığı olarak 2. maddede gösterilen disiplin cezalarından birisi suçun ağırlığı göz önünde tutularak hükmolunur.”⁶⁴

Yönetmeliğin devamın da İkinci Bölümde Disiplin Soruşturmasının açılması ve yürütülmesi ile ilgili hükümler yer almaktadır. Üçüncü Bölümde ise soruşturma sonunda verilecek kararlar ilgili maddeler yer almakta, Dördüncü bölümde verilen karara itirazın nasıl yapılacağı ve son bölümde de disiplin soruşturmasına ilişkin hükümler bulunmaktadır.

---

⁶⁴ Resmi Gazete, “Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliği”, 14857 sayı, 13 Nisan 1974.

Bu yönetmelikte, disiplin suçlarına karşılık gelecek cezalar seçenekli olarak belirtilmiştir. Yani aşağıda belirtilen suçlar şu **cezalarla** cezalandırılır denilmektedir. Örneğin aynı eylem için A Fakültesi yönetim kurulu bir ay uzaklaştırma cezası verebilirken, B fakültesinde bunun karşılığı uyarma ile sınırlı kalabilir. Bu aslında 1750 sayılı yasa döneminin üniversite yönetimlerine bıraktığı kısmi de olsa bir özerkliğin tezahürüdür. Ancak, aşağıdaki bölümde de görüleceği gibi, bu yönetmeliği yürürlükten kaldırarak yerine geçen yönetmelikte cezalar karşılık gelen suçlarla birlikte opsiyonsuz olarak belirtilmektedir ki bu da 2547 dönemindeki baskıcı uygulamaların yansımaları olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.2. YÖK Döneminde Öğrenci Disiplin Yönetmeliği

6 Kasım 1981 tarih 17506 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda öğrenci disiplin soruşturmasına ilişkin esaslar 54. maddede belirlenmiştir. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 65. maddesinin a fıkrasının (9.) bendine göre; “öğrencilerin disiplin işlemleri, disiplin amirlerinin yetkileri ve disiplin kurullarının teşkili ve çalışması ile ilgili hususlar”⁶⁵ Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Söz konusu yetkiye dayanılarak 13 Ocak 1985 tarih ve 18634 sayılı Resmi Gazetede Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir. “Bu yönetmelik; kanun, tüzük, yönetmelik ve yönergelerin öğrencilere yüklediği görevleri yükseköğretim kurumu içinde ve dışında yerine getirmeyen, uyulması gerekli hususlara uymayan, yasaklanan işleri yapan veya öğrencilik sıfat, şeref ve haysiyeti ile bağdaşmayan hal ve harekette bulunan öğrencilere verilecek disiplin cezalarını, usul ve teşkilatla ilgili hükümleri belirtmek amacıyla düzenlenmiştir.”⁶⁶ Bu yönetmelik, ayrıca 39. maddede belirttiği üzere “13 Nisan 1974 tarih ve 14857 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış bulunan ‘Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliği’ni yürürlükten kaldırmıştır.”⁶⁷

“Yükseköğretim kurumlarında eğitim–öğretim gören öğrencilere ilişkin disiplin suçları, disiplin cezaları ve bu cezaları vermeye yetkili disiplin amirleri, disiplin

⁶⁵ Resmi Gazete, “Yükseköğretim Kanunu(2547), 17506 Sayı, 6 Kasım 1981, 65. madde.

⁶⁶ Resmi Gazete, Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği, 18634 Sayı, 13 Ocak 1985, 1.md.,.

⁶⁷ YÖKÖDY, 39. md.

kurulları ile disiplin soruşturması, disiplin cezalarına itiraz ve bu cezaları uygulama usul ve esaslar bu yönetmelikte gösterilmiştir.”⁶⁸

Yönetmelikte önce disiplin cezaları belirtilmiş olup, sonra her bir ceza ile eşleştirilmek suretiyle suçlar tarif edilmiştir. Daha sonraki bölümlerde de göreceğimiz gibi batılı üniversitelerin disiplin düzenlemelerinde durum tam tersine, yani önce suçlar tarif edilip daha sonra cezalar belirtilmektedir. Önce suçların belirtilip sonra cezaların açıklanmasının mantığı aslında şu şekilde açıklanabilir: Öğrenci önce hangi fiil, davranış ve eylemlerin suç olduğunu, yapılmaması gerektiğini öğrenir, sonra bunlardan herhangi birini işlerse karşılığının ne olduğunu öğrenecektir.

3.2.1. Disiplin Suçları

Bu yönetmelikte belirtilen disiplin suçları öncesinde yürürlükte bulunan yönetmelikte belirtilen suçlara büyük oranda benzemektedir. Birlikte suçların cezaların altında belirtilmesi önceki yönetmeliğe göre önemli değişikliklere uğradığını göstermektedir. Yönetmelikte belirtilen disiplin suçları şunlardır:

1. Uyarma Cezasını Gerektiren Fiiller

“Uyarma cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

a) Öğrencilik sıfatının gerektirdiği vakara yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak,

b) Kişilerle olan ilişkilerde, kaba ve saygısız davranmak, başkalarını rahatsız edecek biçimde bağırarak, şarkı söylemek, çalgı çalmak, gürültü etmek, çevresini temiz tutmamak,

c) Yetkili mercilerce sorulan hususları haklı bir sebep olmadan zamanında cevaplandırmamak,

d) Toplantı ve törenlerde öğretim elemanlarına veya davetlilere ayrılan yerleri işgal etmek.”⁶⁹

2. Kınama Cezasını Gerektiren Fiiller

“Kınama cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

---

⁶⁸ YÖKÖDY, 2. md.

⁶⁹ YÖKÖDY, 6.md

- a) Öğrencilik sıfatının gerektirdiği itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak,
- b) Yükseköğretim kurumlarında duvarlara, demirbaş eşya üzerine yazı yazmak, işaret, resim ve benzeri şekiller çizmek,
- c) Yükseköğretim Kurumu yetkililerince istenen bilgileri eksik veya yanlış bildirmek veya hiç bildirmemek,
- d) Yükseköğretim Kurumu yetkililerince tespit edilen yerler dışında ilan asmak,
- e) Ders, seminer, uygulama, laboratuvar, atölye çalışması ve konferans gibi çalışmaların düzenini bozmak,
- f) Yükseköğretim kurumunun ders, seminer, konferans ve uygulama faaliyetlerine içkili olarak katılmak,
- g) Kumar oynamak veya oynatmak.”⁷⁰

3. Yükseköğretim Kurumundan Bir Haftadan Bir Aya Kadar Uzaklaştırma Cezası Gerektiren Fiiller

“Yükseköğretim kurumundan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma cezası gerektiren fiil ve haller şunlardır:

- a) Öğrenme ve öğretme hürriyetini, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kısıtlamak; yükseköğretim kurumlarının sükûn, huzur ve çalışma düzenini bozucu davranışlarda bulunmak,
- b) Törenlerde, tören düzenini bozacak, tören programını ihlal edecek davranışlarda bulunmak,
- c) Yükseköğretim Kurumu içinde siyasi faaliyetlerde bulunmak,
- d) Toplantı ve törenlerde öğretim elemanlarına veya davetlilere ayrılan yerlere uyarıya rağmen işgale devam etmek,
- e) Disiplin kovuşturmalarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesini engellemek,
- f) Yükseköğretim Kurumu içinde bildiri dağıtmak, afiş ve pankart asmak,

---

⁷⁰ YÖKÖDY, 7.md.

g) Yükseköğretim kurumundan aldığı kendine hak sağlayan bir belgeyi başkasına vererek kullandırmak veya aynı kurumdan alınan başkasına ait bir belgeyi kullanmak,

h) Yükseköğretim kurumundaki demirbaş eşyaya, kapı, duvar ve benzeri yerlere ahlak dışı yazılar yazmak, resim yapmak veya yapıştırmak,

i) Yükseköğretim kurumunca veya kurumun izniyle asılmış duyuruları, program ve benzerlerini koparmak, yırtmak, değiştirmek, karalamak veya kirletmek.”⁷¹

4. Yükseköğretim Kurumundan Bir Veya İki Yarıyıl İçin Uzaklaştırmayı Gerektiren Fiiller

“Yükseköğretim kurumundan bir veya iki yarıyıl için uzaklaştırmayı gerektiren fiil ve haller şunlardır:

a) Yükseköğretim Kurumu idarecileri ile öğretim elemanlarını ve diğer görevlileri tehdit etmek, onların şeref ve haysiyetlerine veya şahıslarına karşı sözlü veya yazılı olarak herhangi bir saldırıda bulunmak veya hareket etmek,

b) Tek başına veya toplu olarak, yükseköğretim kurumu idarecilerinin şahısları veya kararları aleyhine saldırgan nitelikte konuşmak, yayınlar yapmak, bunlar aleyhine öğrencileri kışkırtmak veya bu gibi fiillere teşebbüs etmek,

c) Siyasal ve ideolojik amaçlar dışında boykot, işgal, engelleme gibi eylemlere teşebbüs etmek veya yükseköğretim kurumunun hizmetlerini aksatacak davranışta bulunmak,

d) Dil, ırk, din ve mezhep açısından kutuplaşmalara yol açıcı faaliyetlerde bulunmak,

e) Kurum personeline ve öğrenci arkadaşlarına fiili tecavüzde bulunmak,

f) Yükseköğretim kurumundaki demirbaş eşyaya, kapı, duvar ve benzeri yerlere ideolojik veya siyasi amaç taşıyan yazılar yazmak; resim, amblem ve benzerlerini yapmak ve yapıştırmak,

g) Hırsızlık yapmak,

h) Yükseköğretim kurumunda alkollü içki içmek,

---

⁷¹ YÖKÖDY, 8.md.

i) Yükseköğretim kurumlarının çalışmalarını sekteye uğratacak nitelikteki bir eyleme öğrencileri veya diğer kimseleri tahrik etmek,

j) Yükseköğretim kurumuna ait kapalı ve açık mahallerde yetkililerden izin almadan toplantılar düzenlemek veya bu tür toplantılara katılmak, öğrencileri temsil yetkisi olmadığı halde öğrenci temsilcisi sıfatını takınarak beyanatta bulunmak, toplantı veya törenlere katılmak,

k) Yükseköğretim Kurumu binalarına girmeleri yasak olduğu halde, bu karara itaatsizlik etmek veya yetkili organlarca kapatılmış olan binalara girmek, zarar vermek veya tahrip etmek,

l) Yükseköğretim kurumlarında yasaklanmış her türlü yayını bulundurmak; bunları çoğaltmak, dağıtmak,

m) Sınavlarda kopya yapmak veya yaptırmak veya bunlara teşebbüs etmek.”⁷²

5. Yükseköğretim Kurumundan Çıkarma Cezasını Gerektiren Fiiller

“Yükseköğretim kurumundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

a) Görevlileri ve öğrencileri cebir ve şiddet kullanarak kurum dışına çıkartmak, görevin yapılmasına engel olmak veya öğrencileri bu tür davranışlara zorlamak,

b) Yükseköğretim kurumlarının ideolojik ve siyasi amaçlarla huzur, sükûn ve çalışma düzenini bozmak veya boykot, işgal, engelleme, personelin işini yavaşlatma gibi eylemlere katılmak, bu amaçlara yönelik eylemleri tahrik etmek,

c) Yükseköğretim kurumlarında siyasi veya ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pankart, bant ve benzerlerini bulundurmak, çoğaltmak, dağıtmak veya bunları kurum binalarına veya binalardaki eşyalar üzerine yazmak, resimlemek, teşhir etmek, sözlü veya yazılı ideolojik propaganda yapmak,

d) Bir kimseyi veya grubu, tehditle suç sayılan bir eylemi düzenlemeye veya böyle bir eyleme katılmaya yahut yalan beyanda bulunmaya veya sahte delil göstermeye veya suçu yüklenmeye zorlamak,

e) Kanun dışı kuruluşlara üye olmak, bu kuruluşlar adına faaliyet yapmak veya yardımda bulunmak,

f) Uyuşturucu madde kullanmak, taşımak, bulundurmak veya ticaretini yapmak,

---

⁷² YÖKÖDY, 9.md.

g) Devletin şahsiyetine karşı işlenen cürümler sebebiyle cezalandırılmış olmak,

h) “6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Kanun”a muhalefet ederek, ateşli silahlarla, mermilerini ve bıçaklarla saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel olarak yapılmış bulunan diğer aletleri, patlayıcı maddeleri taşımak, yükseköğretim kurumları içinde bulundurmak veya bu suçlardan mahkûm olmak,

i) Yükseköğretim Kurumu binalarında veya eklentilerinde izin almadan açık veya saklı dernek vs. kuruluşlar teşkil etmek,

j) Sınavlarda tehditle kopya yapmak, kopya yapan öğrencilerin dershaneden çıkarılmasına engel olmak, kendi yerine başkasını sınava sokmak veya başkasının yerine sınava girmek,

k) Disiplin kovuşturmasıyla ilgili işleri veya disiplin kurulunun çalışmasını zor kullanarak veya tehditle engellemek,

l) Irza tecavüz etmek,

m) Güvenlik kuvvetleri tarafından aranılan kişileri saklamak veya barındırmak,

n) Derslere veya sınavlara girilmesine, ders veya sınavların yapılmasına herhangi bir şekilde engel olmak, dersteki öğrencileri dışarıya çıkarmak, çıkmaya kışkırtıcı veya zorlayıcı davranışlarda bulunmak,

o) Bir kişiye veya bir gruba her ne sebeple olursa olsun işkence yapmak veya yaptırmak,

ö) Bayrak törenlerini engelleyici tutum ve davranışta bulunmak veya tören esnasında gereken saygıyı kasıtlı olarak göstermemek.”⁷³

6. Benzer Nitelik Taşıyan Fiiller

“Yukarıda sayılan ve disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer eylemlerde bulunanlara da aynı türden disiplin cezaları verilir.”⁷⁴

---

⁷³ YÖKÖDY, 10.md.

⁷⁴ YÖKÖDY, 11.md.

Yönetmeliğin 11. maddesinde belirtilen öngörülmemiş disiplin suçları ‘kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi’ ile çelişmektedir. Bu madde yönetmeliğin en çok eleştirilen maddesidir. Gazi Üniversitesi Hukuk Müşavirliği’nin yayınlamış olduğu “Üniversite Soruşturma Rehberinde” ilgili madde için şu değerlendirmelere yer verilmektedir:

“Söz konusu hüküm, **suçta kanunilik ilkesi** ve bu ilkenin zorunlu bir sonucu olan **kıyas yasağı** ve **belirlilik ilkesini** ihlal etmektedir. Hangi fiillerin suç oluşturduğu, unsurları itibarı ile kanunda açıkça belirtilmelidir. Nitekim Anayasa Mahkemesi, disiplin suç ve cezalarını suçta ve cezada kanunilik ilkesinin güvence altına alındığı Anayasanın 38. maddesi kapsamında olduğunu belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi’ne göre; ‘Yönetim, yasal belirleme ve dayanak olmadan herhangi bir davranışın yaptırım gerektirdiğini takdir edip kendi yetkisiyle kural koyamaz. Yönetimsel yaptırımlar, yönetimin karar ve işlemlerinin denetimi en zorunlu olanlarıdır. Suç ve cezalar anayasaya uygun olarak yasayla konulabilir. Yönetim kendiliğinden suç ve ceza yaratamaz... Kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi uyarınca bir hukuk devletinde, ceza yaptırımına bağlanan her eylemin tanımı yapılmalı suçlar kesin biçimde ortaya konmalıdır. (AYM, 19.4.1988, E. 1987/16, K. 1988/8, AMKD, sayı. 24, s. 109)’ ”⁷⁵

Bu ifadelerle, yönetmelik maddesi bir anlamda **kazuist** metotla yorumlanmaktadır. Yani disiplin suçları tanımlanırken “benzer” tanımı ile suçun tanımlanamayacağı belirtilmektedir. Aynı mantıkla incelersek, yönetmeliğin 8. maddesi h fıkrasında belirtilen “ahlak dışı yazılar” ve 10. maddesi ö fıkrasında belirtilen “tören esnasında gereken saygıyı” ifadelerinde de suç teferruatıyla açıklanmamaktadır. Yani hangi tür kelimelerin ahlakdışı yazılar olarak ve hangi tür davranışların saygı dışı olarak nitelendirileceği belirtilmektedir. Bununla birlikte, ceza kanunda bile suçlara bu şekilde detaylı açıklamalar getirilmemektedir ki zaten bu tarz bir detaylandırma yapmak mümkün değildir. O halde “benzer” ifadesi aslında disiplin kurullarının nadir de olsa karşılaşılabileceği yönetmelikte yer almayan fiilleri değerlendirip ceza verebilmelerini sağlamaktadır ki, bir anlamda öngörülmemiş suçların karşılıksız kalmaması sağlanmış olmaktadır.

Yönetmelikte ayrıca, disiplin suçunun tekrerrü hususu da düzenlenmiştir. Buna göre: “Disiplin cezası verilmesine sebep olmuş bir fiil veya halin öğrencilik süresince

⁷⁵ Gazi Üniversitesi Hukuk Müşavirliği, Üniversite Soruşturma Rehberi, Ankara, 2004, (<http://www.hukukms.gazi.edu.tr/usrehber.htm> [10.04.2006])

tekerrüründe bir derece ağır ceza uygulanır. Aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiil ve haller nedeniyle verilen disiplin cezalarının üçüncü uygulamasında da bir derece ağır ceza verilir.”⁷⁶ Bu hükümde belirtilen suçun tekerrürü durumuna bir derece ağır ceza verilir hükmü, eğer öğrencinin verilen birinci cezasında öğrencinin suçtan duyduğu nedametten dolayı cezası hafifletilmişse uygulanması aslında daha uygundur. Ancak, öğrencinin ilk cezasında olumlu tavırları dikkate alınmamışsa bir üst ceza verilmesi bir anlamda öğrenci için ‘ağır’ bir karar verilmesi anlamına gelir.

3.2. 2. Disiplin Cezaları

Yönetmelikte, daha önce de belirttiğimiz gibi disiplin suç ve cezalarına ayrılan bölümün hemen başında cezalar belirtilmiş sonrasında suçlar açıklanmıştır. 5. maddede belirtilen “Disiplin cezaları şunlardır:

a) Uyarma: Öğrenciye, öğrencilik görevlerinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

b) Kınama: Öğrenciye öğrencilik görevlerinde ve davranışlarında kusurlu sayıldığı yazı ile bildirilmesidir.

c) Yükseköğretim Kurumundan Bir Haftadan Bir Aya Kadar Uzaklaştırma: Öğrenciye, yükseköğretim kurumundan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırıldığı ve bu sürede öğrencilik haklarından yararlanamayacağı yazı ile bildirilmesidir.

d) Yükseköğretim Kurumundan Bir veya İki Yarıyıl İçin Uzaklaştırma: Öğrenciye, yükseköğretim kurumundan bir veya iki yarıyıl uzaklaştırıldığı ve bu sürede öğrencilik haklarından yararlanamayacağı yazı ile bildirilmesidir.

e) Yükseköğretim Kurumundan Çıkarılma: Öğrenciye, bir daha yükseköğretim kurumundan herhangi birine alınmamak üzere öğrencilikten çıkarıldığı yazı ile bildirilmesidir.”⁷⁷

3.2.3. Disiplin Soruşturması Süreci

— Soruşturma Yaptırmaya Yetkili Amirler:

“Disiplin soruşturmasını yaptırmaya yetkili amirler;

a) Fakülte öğrencilerinin işlemiş oldukları disiplin suçlarından dolayı dekan,

---

⁷⁶ YÖKÖDY, 12.md.

⁷⁷ YÖKÖDY, 5.md.

- b) Enstitü öğrencilerinin işlemiş oldukları disiplin suçlarından dolayı enstitü müdürü,
- c) Yüksekokul öğrencilerinin işlemiş oldukları disiplin suçlarından dolayı yüksekokul müdürü,
- d) Konservatuar öğrencilerinin işlemiş oldukları disiplin suçlarından dolayı konservatuar müdürüdür.

Soruşturma yaptırmaya yetkili amirler, soruşturmayı bizzat yapabileceği gibi soruşturmacı veya soruşturmacılar tayini suretiyle de yaptırabilirler.”⁷⁸

— **Soruşturmanın Süresi:**

“Disiplin soruşturmasına olayın öğrenilmesini müteakip ilk mesai gününde başlanır. Soruşturmanın; soruşturmacı tayini suretiyle yapılması halinde soruşturma kararı geciktirilmeden soruşturmacıya bildirilir. Soruşturma, onay tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde sonuçlandırılır.”⁷⁹

“Disiplin soruşturmasına, disiplin suçu teşkil eden fiilin disiplin soruşturması yapmaya yetkili amir tarafından öğrenilmesi üzerine başlanır. Disiplin suçu teşkil eden fiilin, çeşitli yollarla öğrenilmesi mümkündür:

- a) Disiplin soruşturması yapmaya yetkili amir, disiplin suçu teşkil eden fiili bizzat öğrenmiş olabilir,
- b) Fiilin işlenmesi sırasında yetkililer tarafından tutanak tanzim edilmiş olabilir,
- c) Disiplin suçu işlendiğini tespit eden başka merci veya kişiler yahut disiplin suçu teşkil eden fiile maruz kalan kişiler; fiili, disiplin amirine bildirebilir.
- d) Yapılan denetim ve incelemeler sonucunda disiplin suçu işlendiği öğrenilebilir.
- e) Aynı fiil hakkında başlatılan adli soruşturma sonucunda öğrenilebilir.”⁸⁰

Yönetmeliğe göre; yükseköğretim kurumlarında disiplin soruşturması, soruşturma yetkisine sahip disiplin amiri tarafından bizzat yapılabileceği gibi,

---

⁷⁸ YÖKÖDY, 13.md.

⁷⁹ YÖKÖDY, 14.md.

⁸⁰ Gazi Üniversitesi Hukuk Müşavirliği, Üniversite Soruşturma Rehberi, Ankara, 2004, (<http://www.hukukms.gazi.edu.tr/usrehber.htm> [10.04.2006])

soruşturmacı tayin edilmek suretiyle de yapılabilir. “Uyarma, kınama ve yükseköğretim kurumundan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma cezaları, doğrudan doğruya ilgili fakülte dekanı, enstitü, konservatuar veya yüksekokul müdürünce, verilir.”⁸¹ Ancak hemen belirtilmesi gerekir ki; disiplin soruşturmasının disiplin amiri tarafından bizzat yürütülmesi mümkün olmakla birlikte, soruşturmanın aynı zamanda disiplin cezası vermekle de yetkili olan disiplin amiri tarafından değil, ayrıca atanacak bir soruşturmacı tarafından yürütülüp sonuçlandırılması daha uygundur.

Yönetmeliğin 21. maddesinde belirtilen disiplin cezası vermeye yetkili disiplin amiri ve soruşturmacı tayini durumuna ilişkin Gazi Üniversitesi Hukuk Müşavirliği Danıştayın da kararı ışığında şu değerlendirmeyi yapmıştır:

“Disiplin amirinin; hem disiplin soruşturmasını yürütmesi ve bu kapsamda delil toplaması hem de bu delilleri değerlendirerek disiplin cezası vermesi ceza usul hukukunda hakim olan **“celişme ilkesi”** ne aykırıdır. Diğer taraftan, disiplin soruşturmasının bizzat disiplin amiri tarafından yürütülmesi halinde, ayrı bir disiplin soruşturması raporu düzenlenmesine gerek duyulmaması ihtimali vardır. Bu durum; disiplin işleminin yargısal denetiminin sağlıklı bir şekilde yapılmasını tehlikeye düşürdüğü gibi, disiplin amirinin objektif hareket edip etmediği konusunda şüphelere neden olacaktır. Nitekim, Danıştay; verdiği bir kararda, disiplin soruşturmasıyla görevlendirilen kişinin, disiplin kurulunda yer alarak oy kullanamayacağını belirtmiştir: *“Disiplin kurulu kararlarının sağlıklı ve objektif olması, kararı veren kurul üyelerinin, olayı objektif değerlendirebilmeleriyle mümkündür. Bu itibarla, disiplin soruşturmasıyla görevlendirilen kişinin, delilleri toplayıp, ilgilinin savunmasını alıp, kendi kanaatini da bildirir şekilde hazırladığı soruşturma raporunun disiplin kuruluna intikalinden sonra, kurula katılarak oy kullanması disiplin hukukunda kabul edilmemektedir. Öte yandan Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin “Görüşme Usulü” başlığını taşıyan 26. maddesinde, kurulun gerekli görürse soruşturmacıları da dinleyebileceği belirtilmek suretiyle esasen soruşturmacıların disiplin kurulunda bulunamayacakları zımnen kabul edilmiştir. Sonuç olarak, soruşturmacının disiplin kuruluna katılarak oy kullanması, bu disiplin kurulu tarafından verilen disiplin cezasını hukuken sakatlar.”* (Danıştay 8. D, 17.6.1999, E. 1997/3109, K. 1999/4030, DD, sayı.

---

⁸¹ YÖKÖDY, 21.md. (a fıkrası)

102, s. 504). Bu karara göre, uyarma, kınama ve yükseköğretim kurumundan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma cezalarını gerektiren disiplin suçlarında, disiplin suçunu soruşturmaya yetkili amirin soruşturmayı, soruşturmacı tayin etmek suretiyle yapması yerinde olacaktır.”⁸²

— Soruşturmanın Yapılış Şekli:

Soruşturmanın amacı; disiplin suçu teşkil ettiği ileri sürülen fiil ve bu fiili işlediği ileri sürülen kişi hakkında her türlü araştırmayı yaparak olayı ya da durumu açığa çıkarıp bu doğrultuda karar verilmesini sağlamaktır. Bu bakımdan soruşturmanın yapılış şekli de çok önemlidir, buna ilişkin usul yönetmelikte şu şekilde yer almaktadır:

“Soruşturmacı tanık dinler, keşif yapabilir ve bilirkişiye başvurabileceği gibi bunları gerektiğinde istinabe sureti ile de yaptırabilir. Her soruşturma işlemi bir tutanakla tespit olunur. Tutanak; işlemin nerede ve ne zaman yapıldığı, işlemin mahiyeti, kimlerin katıldığı, ifade alınmış ise, soruları ve cevapları belirtecek şekilde düzenlenir ve soruşturmacı, kâtip ile ifade sahibi veya keşif sırasında hazır bulunduranlar veya belge sorumlularınca imzalanır. İstinabe talimatında şahidin hüviyeti, adresi ve benzeri açıklayıcı bilgiler iyice belirtilir. Tanığa usulüne uygun olarak yemin ettirilir ve yaptırılan yeminin şekli de yazılır. Yükseköğretim kurumlarının bütün personeli, soruşturucuların istedikleri her türlü bilgi, dosya ve başka belgeleri hiçbir gecikmeye mahal bırakmaksızın vermeye ve istenecek yardımları yerine getirmeye mecburdurlar.”⁸³

— Savunma Hakkı:

Öğrencinin savunmasının alınmasında uyulacak usul Yönetmeliğin 16. maddesinde düzenlenmiştir:

“a) Hakkında disiplin soruşturması açılan öğrenciye atfedilen suçun neden ibaret olduğu, savunmasını yapacağı tarihten en az üç gün önce yazılı olarak bildirilir. Bu yazıda; öğrenciden belirtilen gün, saat ve yerde, savunmasını yapmak üzere hazır bulunması istenilir. Tebligat yapılmasının mümkün olmadığı hallerde, öğrencinin

---

⁸² Gazi Üniversitesi Hukuk Müşavirliği, Üniversite Soruşturma Rehberi, Ankara, 2004, (<http://www.hukukms.gazi.edu.tr/usrehber.htm> [10.04.2006])

⁸³ YÖKÖDY, 15.md.

savunmasını yapmak üzere soruşturmacıya başvurması hususu, mensubu bulunduğu kuruluşun belirli yerlerinde ilan olunur.

b) Öğrenciye yollanacak davetiyede; çağrıya özürsüz olduğu halde uymadığı veya özrünü zamanında bildirmedeği takdirde, savunmadan vazgeçmiş sayılacağı ve diğer delillere dayanılmak suretiyle hakkında gerekli kararın verileceği kaydolunur.

c) Makbul sayılan bir özür bildiren veya mücbir sebep dolayısıyla davete uymadığı anlaşılan öğrenciye yeniden uygun bir süre verilir veya belirtilecek bir süre içinde yazılı savunmasını göndermesi istenir. Tutuklu öğrencilere savunmalarını yazılı olarak gönderebileceği duyurulur.

d) Her türlü tebligat işlerinde, bu Yönetmeliğin 35. ve 37. maddeleri hükümleri uygulanır.

e) Soruşturma; öğrencinin kendini gereği gibi savunmasına imkân verecek şekilde yürütülür. Ancak savunma bahanesiyle soruşturmanın uzatılmasına imkân verilmez.”⁸⁴

Öğrenciye, savunmasını hazırlayabilmesi için, üç günden az olmamak üzere süre verilmesi gerekir. Öğrencinin bu süre içerisinde savunma yapmaması; sadece savunma hakkından vazgeçmiş sayılacağı anlamına gelip, disiplin suçu oluşturan fiili işlediğini kabul ettiği anlamına gelmez. Öğrencinin savunma yapmayarak savunma hakkından vazgeçmiş olması, soruşturmacının soruşturma raporunda belirteceği kanaati veya disiplin cezası vermeye yetkili makamın alacağı kararı olumsuz olarak etkilemez. Böyle bir durumda soruşturma sırasında toplanan belge ve bilgilere göre değerlendirme yapılarak karar verilmesi gerekir.⁸⁵

— Soruşturma Raporu:

“Soruşturma sonuçlandığında bir rapor düzenlenir. Raporunda; soruşturma onayı, soruşturmaya başlama tarihi, soruşturulanın kimliği, suç konuları, soruşturmanın safhaları, deliller, alınan savunma özetlenir. Her suç maddesi ayrı ayrı tahlil edilerek delillere göre suçun sabit olup olmadığı tartışılır, uygulanacak disiplin cezası teklif

⁸⁴ YÖKÖDY, 16.md.

⁸⁵ Gazi Üniversitesi Hukuk Müşavirliği, Üniversite Soruşturma Rehberi, Ankara, 2004, (<http://www.hukukms.gazi.edu.tr/usrehber.htm> [10.04.2006])

edilir. Varsa belgelerin asıl veya suretleri bir dizi pusulasına bağlanarak rapora eklenir. Soruşturma raporu, dosya ile birlikte soruşturmayı açan mercie tevdi edilir.”⁸⁶

— Soruşturma Sırasında Tedbir:

“Soruşturmacılar; zaruri gördükleri takdirde soruşturma süresince, hakkında soruşturma yapılan öğrencinin yükseköğretim kurumu binalarına girmesinin yasaklanması hususunda karar verilmesini disiplin soruşturmasını yaptırmaya yetkili merciden isteyebilirler. Yetkili merciin kararı uygulanır.”⁸⁷

— Ceza Kovuşturması ile Disiplin Kovuşturmasının Bir Arada Yürütülmesi:

“Aynı olaydan dolayı, öğrenci hakkında ceza kovuşturmasının başlamış olması, disiplin kovuşturmasını geciktirmez. Sanığın Ceza Kanununa göre mahkûm olması veya olmaması, disiplin cezasının uygulanmasına engel teşkil etmez.”⁸⁸ Bu maddeye ilişkin Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Müşavirliğinin Danıştay kararlarına dayanarak getirdiği yorum şu şekildedir:

“Uygulamada, aynı fiil hakkında verilen ceza mahkemesi kararının, disiplin cezasının verilmesinde göz önünde bulundurulacağı kabul edilmektedir. Danıştay’a göre; ‘... disiplin suçu aynı zamanda ceza yasasına göre de suç niteliğinde ise ve ceza yargılaması sonucunda suçun unsularının oluşmaması ya da suçun o kişi tarafından işlenmediğinin saptanması gerekçesiyle ilgili beraat etmiş ise, bu beraat kararının disiplin cezası verilmesindeki bağlayıcılığı tartışmasızdır’ (Danıştay 10. D, 27.10.1987, E.1987/2015, K. 1987/1721, DD, sayı. 70–71, s.550, Aynı yönde Danıştay 10. D, 30.5.1990, E. 1990/1731, K. 1990/1248, DD, sayı. 81, s.349) Buna göre, adli yargıda suçun sanık tarafından işlenmediği, suçun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle beraat kararı verilmiş ise, öğrenci hakkında disiplin cezası verilemeyecektir. Diğer taraftan, ceza mahkemesinin bazı kararları; disiplin cezası vermeye yetkili makamların takdir yetkisini ortadan kaldırmamaktadır. Genellikle, ‘şüpheden sanık yararlanır’ ilkesi uyarınca verilen delil yetersizliğinden dolayı beraat kararlarının disiplin

---

⁸⁶ YÖKÖDY, 17.md.

⁸⁷ YÖKÖDY, 18.md.

⁸⁸ YÖKÖDY, 19.md.

makamlarını bağlamayacağı kabul edilmektedir. Nitekim Danıştay'a göre; 'delil yetersizliği nedeniyle verilen bir beraat kararı disiplin cezası verilmesi konusunda mutlak anlamda bağlayıcı nitelikte değildir. Esasen ceza hukuku açısından da delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı da tam aklanma niteliği taşımamaktadır. Bu nedenle, davacının delil yetersizliğinden beraat etmesi karşısında olayın, disiplin soruşturması sırasında toplanan deliller ve tanık ifadeleriyle irdelenmesi gerekmektedir.' (Danıştay 10. D, 27.10.1987, E, 1987/2015, K. 1987/1721, DD, sayı. 70–71, s. 550)"⁸⁹

Bu maddede sanığın Ceza Kanununa göre mahkûm olmasının disiplin cezasının uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği hükmü aslında çelişkili bir durum ortaya çıkarmaktadır. Şöyle ki; Ceza Kanununa göre yapılan yargılama, Mahkemelerde gerekli hukuk ve kanun bilgileri ile donanımlı hâkimler tarafından yapılmaktadır ki onların suçsuz (Beraat, Kanıt Yetersizliği gibi durumlar da dahil) olduğuna karar verdikleri bir sanığı, içlerinde meslekten hukukçu olmayan üyelerinde olabileceği (disiplin kurullarının bütün üyelerinin hukuk bilgisinin olması zorunluluğu yoktur) kurulların suçlu sayıp ceza vermeleri ne kadar doğru olabilir. Tabii ki burada disiplin hukukunun temel özelliklerinden "ceza hukuku açısından suç teşkil etmeyen fiillerde disiplin suçu sayılabilir ve disiplin cezasını gerektirebilir" prensibini de unutmamakta fayda var.

— Gizlilik İlkesi:

"Soruşturmanın her safhasında gizlilik esastır. Yönetmelikte, gizlilik ilkesine istisna getirilmemiştir. Buna uymayanlar hakkında idari işlemlerle birlikte, duruma göre bu Yönetmeliğin veya "Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği"nin hükümleri uygulanır."⁹⁰

— Yer Değiştirmenin Etkisi:

"Öğrencinin, disiplin suçunu işledikten sonra yükseköğretim kurumu içinde yer değiştirmesi veya yükseköğretim kurumunu değiştirmiş bulunması veya yükseköğretim

⁸⁹ Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Müşavirliği, Üniversite Soruşturma Rehberi, (<http://hukuk.gop.edu.tr/akademikidarisorus.htm> [04.07.2006])

⁹⁰ YÖKÖDY, 38.md.

kurumundan her ne sebeple olursa olsun ayrılmış olması, soruşturma açılmasına, devamına ve gerekli kararların alınmasına engel teşkil etmez.”⁹¹

— Soruşturmanın Sonuçlandırılması:

Yönetmeliğin 20. maddesine göre:

“a) Soruşturma raporu ve dosyası fakültelerde dekan, enstitü, konservatuar ve yüksekokullarda müdür tarafından incelenerek ya doğrudan sonuçlandırılır veya yetkili disiplin kuruluna derhal verilir. Disiplin kurulu en geç üç gün içinde toplanarak gerekli incelemelere girişir.

b) Soruşturma dosyasını inceleyen dekan, müdür veya disiplin kurulu, gerekli görürse noksan saydığı belirli soruşturma işlemlerinin tamamlanmasını aynı soruşturmacıdan veya disiplin kurulunun bir üyesinden isteyebilirler.”⁹²

— Disiplin Cezası Vermeye Yetkili Amir ve Kurullar:

Yönetmeliğin 21. maddesine göre:

“Disiplin cezalarından;

a) Uyarma, kınama ve yükseköğretim kurumundan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma cezaları doğrudan doğruya ilgili fakülte dekanı, enstitü, konservatuar veya yüksekokul müdürünce,

b) Yükseköğretim kurumundan bir veya iki yarıyıl için uzaklaştırma cezası ile yükseköğretim kurumundan çıkarma cezaları, yetkili disiplin kurullarınca, verilir.

Üniversite, Fakülte, Enstitü, Konservatuar ve Yüksekokul Yönetim Kurulları aynı zamanda kendi kurumlarının disiplin kurulu görevini de yapar.”⁹³

— Disiplin Kurullarının Toplanması ve Kurul Çalışmalarının Düzenlenmesi

“Disiplin kurulu; başkanın çağrısı üzerine belirlenecek yer, gün ve saatte toplanır. Toplantı gündeminin hazırlanması, ilgililere duyurulması, kurul çalışmalarının düzenli yürütülmesi, başkan tarafından sağlanır.”⁹⁴

---

⁹¹ YÖKÖDY, 18.md.

⁹² YÖKÖDY, 20. md.

⁹³ YÖKÖDY, 21.md.

— Görüşme Usulü ve Oylama

“Kurulda; raportörün açıklamaları dinlendikten sonra işin görüşülmesine geçilir. Kurul gerek görürse soruşturmacıları da dinleyebilir. Konunun aydınlandığı ve görüşmelerin yeterliliği sonucuna varıldığında oylama yapılır ve karar başkan tarafından açıklanır.”⁹⁵

“Disiplin kurullarında her üye oyunu kabul veya red yoluyla vermekle görevlidir. Çekimser oy kullanılmaz. Kararlar toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde, başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Karar özeti üyeler tarafından imzalanan bir tutanakla saptanır.”⁹⁶

3.2.4. Karar

— Karar ve Karar Süresi:

“Disiplin cezası vermeye yetkili amir veya Disiplin Kurulu; soruşturma raporunda önerilen cezayı kabul edip etmemeye yetkilidir. Gerekçelerini göstermek kayıt ve şartıyla lehe veya aleyhe başka bir disiplin cezası da verebilir.”⁹⁷

“Disiplin cezası vermeye yetkili amirler; uyarma, kınama, yükseköğretim kurumundan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma cezalarına, soruşturmanın tamamlandığı günden itibaren en geç 10 gün içinde karar vermek zorundadırlar. Diğer disiplin cezalarının verilmesini gerektiren hallerde, dosya derhal Disiplin Kuruluna havale edilir. Disiplin Kurulu, dosyayı aldığı tarihten itibaren en geç 10 gün içinde karar vermek zorundadır.”⁹⁸

— Disiplin Cezası Verilirken Dikkat Edilecek Hususlar:

Yönetmeliğin 30 maddesinde belirtilen bu hususlar şunlardır:

“a) Disiplin cezalarını vermeye yetkili amirler ile disiplin kurulları; bu cezalardan birini tayin ve takdir ederken, disiplin suçunu oluşturan fiil ve hareketlerin ağırlığını, sanık öğrencinin hangi maksatla hareket ettiğini ve amacını, daha önce bir

---

⁹⁴ YÖKÖDY, 22–23.md.

⁹⁵ YÖKÖDY, 26.md.

⁹⁶ YÖKÖDY, 27.md.

⁹⁷ YÖKÖDY, 28.md.

⁹⁸ YÖKÖDY, 29.md.

disiplin cezası alıp almadığını, davranış, tavır ve hareketlerini, işlediği fiil ve yaptığı hareket dolayısıyla nedamet duyup duymadığını dikkate alırlar.

b) Başka yükseköğretim kurumu öğrencileri ile birlikte, kendi yükseköğretim kurumunda disiplin suçu işlenmesi halinde bir üst derece disiplin cezası verilir.

c) Toplu olarak işlenen disiplin suçlarında, suçluların münferiden tespit edilemediği hallerde, topluluğu oluşturan öğrencilerin her birine yetkili amir veya kurullarca uygun görülecek cezalar verilir.”⁹⁹

Gazi Üniversitesi Hukuk Müşavirliği yönetmeliğin bu maddesine yine Danıştayın kararına dayanarak şu yorumu getirmektedir;

“Disiplin cezası verilirken, aynı zamanda Anayasal bir ilke olan ve Yönetmeliğin 30. maddesinin (a) bendinde de ifade edilen **“ölçülülük”** ilkesi dikkate alınmalı; disiplin cezası, fiilin ağırlığı ile orantılı olmalıdır. Nitekim Danıştay’a göre; *‘takdir edilen disiplin cezası ile, ilgilinin eylemi arasında adil bir denge bulunması ilkesi disiplin hukukunun temel ilkelerindedir. Bu denge kurulurken, olayın oluş biçimi, ilgilinin suç kastının bulunup bulunmadığı, irade dışı etkenlerin eylemin meydana gelmesine etkisi gibi hususların göz önünde bulundurulması gerekmektedir.’* (Danıştay 8. D, 11.12.1997, E. 1995/3680, K. 1997/3928, DD, sayı. 96, s. 408; Aynı yönde Danıştay 8. D, 12.10.1998, E. 1998/4988, K. 1998/3015, DD, sayı. 99, s. 380) Yönetmeliğin 30. maddesinin (a) bendine göre; disiplin cezalarını vermeye yetkili amirler ile disiplin kurulları; bu cezalardan birini tayin ve takdir ederken, disiplin suçunu oluşturan fiil ve hareketlerin ağırlığını, sanık öğrencinin hangi maksatla hareket ettiğini ve amacını, daha önce bir disiplin cezası alıp almadığını, davranış, tavır ve hareketlerini, işlediği fiil ve yaptığı hareket dolayısıyla nedamet duyup duymadığını dikkate alırlar. Danıştay’a göre; Yönetmelikte yer alan bu düzenleme, *‘öğrencinin olumlu halinin ve geçmişte hiç ceza almamış olmasının, ceza tayininde dikkate alınarak eylemin karşılığı olan cezanın bir alt cezası olan ceza ile cezalandırılmasını öngörmektedir. Fakülte yönetim kurulunca da disiplin cezası verilirken öğrencinin daha önce hiç ceza almamış olması hali de dikkate alındığı halde bir alt ceza uygulamasına gidilmeyerek cezanın alt sınırı verilmiştir. Oysa disiplin hukukunda bir alt ceza uygulamasının anlamı, eylemin*

---

⁹⁹ YÖKÖDY, 30. md.

karşılığı olan cezanın alt sınırı değil bir alt ceza türüdür.’ (Danıştay 8. D, 5.3.1998, E. 1996/1016, K. 1998/810, DD, sayı. 97, s. 537)”¹⁰⁰

Disiplin soruşturmalarının karar aşamasında öncelikle dikkat edilecek husus suçun öğrenci tarafından işlendiğinin kesin olarak kanıtlanmış olmasıdır. Eğer kesin olarak kanıtlanamıyorsa **şüpheden sanık yararlanır** ilkesince öğrenci hakkında disiplin cezası verilemez.

— Cezaların Bildirilmesi ve Uygulanması:

“Disiplin soruşturması sonunda verilen ceza, soruşturma yaptırmaya yetkili amir tarafından:

- a) Hakkında disiplin soruşturması yapılan öğrenciye,
- b) Öğrencinin ana veya babası, yoklukları halinde, öğrencinin göstermiş bulunduğu en yakın aile mensubuna,
- c) Ceza alan öğrenciye burs veya kredi veren kamusal veya özel kuruluş veya kişilere,
- d) Yükseköğrenim Kuruluna,
- e) Üniversiteden çıkarma cezası verildiği takdirde, yukarıdakilere ilaveten:
  - 1- Bütün yükseköğretim kurumlarına,
  - 2- Emniyet makamlarına,
  - 3- İlgili askerlik şubelerine,
  - 4- Yükseköğretim Kuruluna (Ö.S.Y.M. Başkanlığına) yazılı olarak bildirilir.

Disiplin cezaları; gerekirse ilgili yükseköğretim kurumunda veya bunlara bağlı kuruluşlarda, ilan yoluyla da tebliğ edilebilir.”¹⁰¹

“Yetkili amir veya disiplin kurulu kararlarında, disiplin cezasının hangi tarihten itibaren uygulanacağı konusunda bir açıklık yoksa, disiplin cezası verildiği tarihten itibaren uygulanır. Bir başka ifadeyle, kararda aksi belirtilmedikçe, disiplin cezası, buna ilişkin kararın verildiği tarihten itibaren uygulanır.”¹⁰²

¹⁰⁰ Gazi Üniversitesi Hukuk Müşavirliği, Üniversite Soruşturma Rehberi, Ankara, 2004, (<http://www.hukukms.gazi.edu.tr/usrehber.htm> [10.04.2006])

¹⁰¹ YÖKÖDY, 31.md.

¹⁰² YÖKÖDY, 32.md.

— İtiraz ve Süresi ve İdari Yargı Yolu:

“Disiplin amirlerince verilen uyarma ve kınama cezaları ile bir haftadan bir aya kadar veya disiplin kurullarınca kararlaştırılan bir veya iki yarıyıl için yükseköğretim kurumundan uzaklaştırma cezalarına karşı herhangi bir üst idari mercie itiraz edilemez. Bu Yönetmelikte yer alan cezalara karşı idari yargı yoluna başvurulabilir. Disiplin kurulları tarafından verilen yükseköğretim kurumundan çıkarma kararına karşı on beş gün içinde üniversite yönetim kuruluna itiraz edilebilir. İtiraz halinde, itiraz mercii olan üniversite yönetim kurulu, kararı inceleyerek, verilen cezayı aynen kabul veya reddeder. Red halinde, Disiplin Kurulu veya yetkili disiplin amiri red gerekçesini göz önünde bulundurarak, itirazı karara bağlar. Üniversite yönetim kurulunca alınan ve öğrencinin aleyhine sonuçlanan kararlara karşı idari yargı yolu açıktır.”¹⁰³

“Yönetmelikte öngörülen disiplin cezalarından sadece yükseköğretim kurumundan çıkarma cezasına karşı itiraz yolu açıktır. Bunun dışında kalan disiplin cezalarına karşı itiraz imkânı yoktur. Ancak yine 33. maddeye göre Yönetmelikte yer alan disiplin cezalarına karşı idari yargı yolu açıktır. Disiplin cezasına karşı açılan idari davanın, red kararı ile sonuçlanması durumunda, yeni bir hukuki durum ortaya çıkmaz. Çünkü, disiplin cezalarına ilişkin kararlar, verildiği anda hüküm ifade eder ve derhal uygulanır. Dolayısıyla davanın reddedilmesi halinde yeniden işlem yapılmasına gerek yoktur. Dava sonunda disiplin cezası verilmesi kararının iptal edilmesi halinde, işlem tesis edildiği andan itibaren geriye etkili şekilde ortadan kalkmış sayılır. Bunun üzerine, disiplin cezasına ilişkin olarak öğrencinin sicilinde yer alan kayıtlar çıkarılır; disiplin cezasının öğrenci bakımından doğurduğu diğer sonuçlar da kaldırılır.”¹⁰⁴

Cumhuriyet’ten günümüze Türk Yükseköğretim tarihinde Öğrenci Disiplini 11 Ekim 1934 tarihli İstanbul Üniversitesi Talimatnamesinde Bakanlığa, 1946 tarihli 4936 sayılı yasayla da Fakülte Yönetim kurullarına bırakılmıştır. 1973’te yürürlüğe konulan 1750 sayılı tasada ise öğrenci disiplin cezaları açıkça belirtilmiş ve disiplin soruşturmasının nasıl açılacağı ve yürütüleceği belirtilmiş ve disiplin cezalarının uygulanmasına ilişkin hususlara yer verilmiştir. Bu yasada ayrıca öğrenci disiplin işlerinin yasada ki ilgili maddeler ve “Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliği” ne göre

¹⁰³ YÖKÖDY, 33.md.

¹⁰⁴ Gazi Üniversitesi Hukuk Müşavirliği, Üniversite Soruşturma Rehberi, Ankara, 2004, (<http://www.hukukms.gazi.edu.tr/usrehber.htm> [10.04.2006])

yürütüleceği belirtilmiştir. 14857 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nde disiplin cezaları uyarma, kınama, bir haftadan bir aya kadar Üniversiteye devamdan men edilme, bir veya iki yarıyıl için Üniversiteye devamdan men edilme, ve Üniversiteden çıkarılma olarak belirtilmiştir. Yönetmelikte yer alan disiplin cezaları ise üç başlıkta yer almaktadır. Bunlar; uyarma, kınama ve bir haftadan bir aya kadar üniversiteye devamdan men edilme cezalarından biri verilecek suçlar; kınama, bir haftadan bir aya kadar üniversiteye devamdan men edilme, bir veya iki yarıyıl için üniversiteye devamdan edilme cezalarından biri verilecek suçlar; bir haftadan bir aya kadar üniversiteye devamdan men edilme, bir veya iki yarıyıl için üniversiteye devamdan edilme ve üniversiteden çıkarma cezalarından biri verilecek suçlar olarak sıralanmıştır.

13 Ocak 1985 tarihinde 18634 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği ile “Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliği” yürürlükten kaldırılmıştır. Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinde ise disiplin suç ve cezaları büyük oranda önceki yönetmelikle benzerlik taşısa da önemli farklılıklarda içermektedir. Bu yönetmelikte disiplin cezaları ‘**devamdan men edilme**’ yerine ‘**uzaklaştırma**’ ifadesi kullanılması dışında önceki yönetmelikle aynıdır. Disiplin suçları ise her bir disiplin cezasına karşılık gelecek disiplin suçları şu şekilde yer almaktadır; uyarma cezasını gerektiren disiplin suçları; kınama cezası gerektiren disiplin suçları; Yükseköğretim Kurumundan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma cezasını gerektiren disiplin suçları; Yükseköğretim Kurumundan bir veya iki yarıyıl için uzaklaştırma cezasını gerektiren disiplin suçları; ve Yükseköğretim Kurumundan çıkarma cezasını gerektiren disiplin suçları. Bu yeni Yönetmelik ayrıca disiplin suç ve cezalarını detaylı bir şekilde ele almakla birlikte disiplin soruşturmaları ve cezaların uygulanması ile ilgili hususları da detaylı olarak tarif etmektedir.

Sonuç olarak tarihsel sürecindeki değişimine baktığımızda genel olarak üniversite yasalarında şu şekilde değişimler görmekteyiz: 1750 sayılı yasadan önce 1961 yasa ile özgürlükler genişletildi, 1971 ve 1973 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişikliği düzenlemeleri kısıtlayıcı yasalardı, 1981’de ise özgürlükler iyice kısıtlanmıştır. Bu değişim bu dönemlerde yapılan öğrenci disiplin yönetmeliklerine de yansımıştır. 1973’te çıkarılan Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliği disiplin kurullarına kısmi de olsa inisiyatif bırakmasına rağmen 1985 yılında çıkarılan Yükseköğretim Kurumları

Öğrenci Disiplin Yönetmeliği özerkliği tamamen ortadan kaldırmakla birlikte baskıcı bir yönetmelik olmuştur. Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinde belirtilen cezalar daha muğlâk olmasına rağmen, Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinde cezalar daha net belirtilmiştir.

IV. OXFORD ÜNİVERSİTESİ (OXFORD UNIVERSITY) VE NORTH CAROLINA DEVLET ÜNİVERSİTESİ (NORTH CAROLINA STATE UNIVERSITY)'NDE ÖĞRENCİ DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARI

4.1. Oxford Üniversitesi'nde Öğrenci Disiplin Suç ve Cezaları

Oxford Üniversitesi'nde Disiplin işleri 11. Kanunda 'Üniversite Disiplini' (Oxford University, Statute XI: University Discipline) başlığıyla ele alınmıştır. Kanunda, önce, kanun içerisinde yer alan kavramların açıklamalarına yer verilmiştir. Burada yasaklama (ban), uzaklaştırma (expel), kötü muamele ve tehdit (harassment), ve durdurma (suspend) kavramları açıklanmıştır. Bu bölümde Oxford Üniversitesi'nin disiplin işlerine ilişkin kanunlar, internet sitesinde yayınlanan kanunların ilgili kısımlarının aynen çevirilerine yer verilmesi suretiyle belirtilmiştir.

4.1.1. Disiplin Suçları

Açıklamalar (Definitions) bölümünden sonra 2. maddede Disiplin Kurallarına (Code of Discipline) bölümüne yer verilmiştir. Bu kurallar şunlardır:

“1) No member of the University shall in a university context intentionally or recklessly:”

“1) Hiçbir üniversite ‘üyesi’ üniversiteyi ilgilendiren bina, alan ve olaylar içerisinde bilerek ya da bilmeyerek şunları yapamaz:

a) Eğitim öğretime, çalışmaya, araştırmaya, yönetime, sportif, sosyal, kültürel ya da Üniversitenin diğer aktivitelerine engel olmak veya engel olmaya teşebbüs etmek;

b) Misafir konuşmacılar, ya da Üniversitesinin çalışanları, öğrencileri veya üyeleri tarafından yapılan yasal konuşmada konuşma özgürlüğünü kısıtlamak yada kısıtlamaya teşebbüs edilmesi (disrupt or attempt to disrupt);

c) Üniversite memur, çalışan ya da görevlilerin görevlerini icra etmelerine engel olmak veya engel olmaya teşebbüs etmek;

d) Üniveritenin ya da üniversitenin herhangi bir biriminin veya herhangi bir üniversite üyesinin sorumluluğunda olan bir malın üzerine yazı yazmak, zarar vermek, tamamen tahrip etmek, yada böyle bir malı bilerek aşırmaq (knowingly misappropriate such property);

e) Üniversitenin bir mal ya da hizmetini (olanaklarını) izinsiz kullanmak veya işgal etmek ya da kullanmak veya işgal etmeye teşebbüs etmek;

f) Üniversite sertifikasını kopyalamak ya da değiştirmek veya bilerek sınavlarda elde ettiği sonucu değiştirmek;

g) Yaralamaya yönelik ya da kişi güvenliğine zarar verici eylemlerin içerisinde yer almak;

h) Şiddet içeren, gürültülü, tehditkâr ve saldırgan nitelikte davranış veya sözlerde bulunmak;

i) Üniversite veya üniversitenin herhangi bir birimine karşı dürüst olmayan davranışlar içerisinde bulunmak;

j) Üniversite ya da üniversitenin bir birimi adına görevli, çalışan veya memura gerekli olduğu halde ismini veya benzeri ilgili bilgileri vermeyi reddetmek;

k) Uyuşturucu kullanmak, bir kimseye kullanmasını önermek, satmak ya da vermek, yasal olmayan bu tür ilaçlara sahip olmak ya da kullanmak;

l) Üniversite ya da üniversitenin herhangi bir biriminin çalışanı, görevlisi, ziyaretçisi veya üyesine karşı kötü davranışlar (saldırı, taciz, vb.) ve tehditlerde bulunmak;

m) Bu kanunun 11, 12, 21, 22, 27, ya da 34. bölümlerinde belirtilen emirlere karşı gelmek.”¹⁰⁵

Bu bölümün sonraki maddelerinde ise kütüphane ve bilişim teknolojisi olanaklarının kullanımına ilişkin hükümler, öğrencilerin üniversite yönetmeliklerine aykırı davranmamasına ilişkin hükümler, Üniversite Konseyi tarafından öğrencilere ilişkin düzenlemeler yapmak amacı ile “Kurallar Komitesi” (Rules Committee) kurulması, Gözetmen (Proctor) tarafından sınavların uygulanması ve benzeri konularla ilgili yaptığı kuralların Üniversite Gazetesinde yayınlanmasına ilişkin hükümler yer almaktadır.

4.1.2. Disiplin Cezaları

Kanunun B bölümünde Üniversitede yer alan mahkemeler (kurullar; üniversite içerisinde – disiplin - ceza veren organ olduklarından Yönetmelikte mahkeme olarak geçmektedir) ve Gözetmenlerden bahsedilmektedir.

Gözetmenler (Proctors):

Gözetmenlerin Görevleri 30. maddede şu şekilde açıklanmıştır: “kanunların, yönetmeliklerin ve kuralların uygulandığını gözlemek, yapılan yönetmelik ve

---

¹⁰⁵ Oxford University, Statute XI: University Discipline, Code of Discipline, 1. md., (http://www.admin.ox.ac.uk/statutes/352-051.shtml#_Toc28142344 [15.04.2006])

kurallara aykırı davranışları kimin yaptığını tespit etmek, şikâyetler üzerine gerekli soruşturmayı yapmak ve bir anlamda disiplin yönetmeliklerine uyulmasını sağlamak. Gözetmenlerin yapacağı soruşturmalar yönetmeliklerde düzenlenmiştir. Gözetmen soruşturmayı tamamladığında disipline ilişkin bir olay olmadığına karar verirse öğrenciye olayın kapandığına dair yazılı bilgi verir, ancak disiplin cezasını gerektirecek bir durum olduğuna kanaat getirilirse öğrenciyi disiplin kuruluna çağırırlar. Görevlerini yerine getirirken Gözetmenler gerekli gördüklerinde Üniversite üyelerinden yardım-destek isteyebilirler.”¹⁰⁶

“Bildirilen eylem yaralanma, taciz, mala zarar veya ciddi ahlak dışı davranış içermiyorsa Gözetmenler, öğrenciyi yaptıkları eylemi kabullenmeleri durumunda Gözetmenlerin vereceği cezaya razı olmaya davet edebilirler. Eğer öğrenci bunu yapmayı kabul ederse, Gözetmen huzurunda (ki bu soruşturmayı yapan gözetmenden farklı bir gözetmendir) çıkararak para cezasına çarptırılır. Gözetmenlerin vereceği en yüksek ceza 70 Sterlin ve yazılı uyarı olabilir. Para cezasına karşı itiraz için Acil Yargılama Mahkemesine başvurma hakkı vardır. Sınavlarda yapılan çalıntı ve kopyalar içinde Gözetmenlerin not düşürme şeklinde not cezası (Marks penalty) verme yetkileri de vardır.”¹⁰⁷

— **Mahkemeler:**

- **“Courts of the University”**

“Üniversitenin Mahkemeleri

(8) Üniversitede yer alan dört mahkeme şunlardır:

- 1) Acil Yargılama Mahkemesi (the Court of Summary Jurisdiction)
- 2) Disiplin Mahkemesi (the Disciplinary Court)
- 3) Ziyaretçi Kurulu (the Visitation Board)
- 4) Temyiz Mahkemesi (the Appeal Court)

— **Acil Yargılama Mahkemesi (Court of Summary Jurisdiction)**

“Acil Yargılama Mahkemesi Üniversite Konseyinin ve üst yönetiminin belirlediği üyelerden oluşur. Bu mahkemenin işlevleri şunlardır:

- Gözetmenler tarafından iletilen olayları ve eylemleri bütün detaylarıyla incelemek

¹⁰⁶ Oxford University, Student Discipline, Section 11:Disciplinary Procedures, 11.3, (http://www.admin.ox.ac.uk/proctors/info/pam/section11.shtml#_Toc113 [15.04.2006])

¹⁰⁷ OUSDS11DP, 11.3, (http://www.admin.ox.ac.uk/proctors/info/pam/section11.shtml#_Toc113 [15.04.2006])

- Gözetmenler tarafından verilen para cezaları ve sınavlara ilişkin cezalara yapılan itirazı incelemek
- Gözetmenler tarafından verilen, hizmetlerin ve olanakların kullanımının durdurulması ya da yasaklanmasına ilişkin kararları incelemek

Acil Yargılama Mahkemesi gözetmenin yaptığı soruşturmayı ve öğrencinin ya da öğrencinin temsilcisinin yaptığı savunmayı inceler. Eğer savunmacıyı bildirilen eylemden dolayı suçlu bulursa Mahkeme şu cezaları verebilir:

- 500 Sterline kadar para cezası
- Öğrenciye tazminat ödemesi bildirmek
- Öğrencinin belirli yerler ve olanaklara erişimini yasaklamak
- Üç döneme kadar öğrenciyi uzaklaştırma
- Sınavlarda yapılan usulsüzlük durumunda sınavı yapanlara notu düşürme talimatı vermek, sıfır vermek veya çalışmanın bir kısmını hiç değerlendirmemek, çalışmayı yeniden sunmasını istemek ve yeniden sınava almak
- Onur derecesi yerine sadece geçme derecesi vermek
- Yazılı uyarı vermek

Acil Yargılama Mahkemesinin kararlarına karşı itiraz için öğrenciler Disiplin Mahkemesine başvurabilirler. Acil Yargılama Mahkemesi işlenen suçun ağırlığına göre kendi ceza verme yetkilerinin yetersiz olduğuna karar verdiğinde Disiplin Mahkemesine sevk edeceği olayları seçebilir.”¹⁰⁸

— Disiplin Mahkemesi

“Disiplin Mahkemesi de Acil Yargılama Mahkemesine benzer şekilde belirlenen üyelerden oluşur. Bu mahkemenin görevleri şunlardır:

- Gözetmenler tarafından sevk edilen en ciddi suçları incelemek
- Acil Yargılama Mahkemeleri tarafından verilen cezaları incelemek
- Acil Yargılama Mahkemelerinin kararlarına karşı yapılan itirazları değerlendirmek.

Disiplin Mahkemesinin ayrı ayrı ya da bütün olarak verebileceği cezalar şunlardır:

---

¹⁰⁸ OUSDS11DP 11.3, (http://www.admin.ox.ac.uk/proctors/info/pam/section11.shtml#_Toc113 [15.04.2006])

- Uygun gördüğü kadar para cezası
- Öğrenciye tazminat ödemesini bildirmek
- Öğrencinin belirli yerler ve olanaklara erişimini yasaklamak
- Öğrenciyi uygun gördüğü kadar süre okuldan uzaklaştırmak
- Sınavlarda yapılan usulsüzlükler durumunda, Acil Yargılama Mahkemesinin verdiği kararlara benzer olarak öğrenciyi başarısız saymak
- Kurumdan çıkarma
- Yazılı uyarı vermek

Eğer öğrenci Disiplin Mahkemesinin verdiği kararlardan mağdur olduğunu düşünürse Temyiz Mahkemesine başvurabilir.”¹⁰⁹

Oxford Üniversitesinin yukarıda belirtilen disiplin suç ve cezalarına ek olarak Üniversite Disiplini kanununa atıfta bulunarak hazırlanmış ayrıca kütüphane kullanımı, bilişim teknolojilerin kullanımı, kulüpler, yayınlar, Üniversite yerleşkesi içerisinde araç park etmek, sınav döneminden sonra öğrenci davranışı ile ilgili hususlar “Öğrenci Disiplini (Student Discipline)” “Kurallar / Düzenlemeler (Regulations)” bölümünde ele alınmıştır.¹¹⁰

4.2. North Carolina Devlet Üniversitesinde Öğrenci Disiplin Suç ve Cezaları

North Carolina Üniversitesinde öğrenci disiplinine ilişkin hususlar “Öğrenci Davranış Yönetmeliği (Code of Student Conduct)”nin “Öğrenci Disiplini (Student Discipline) bölümünde ele alınmaktadır. Bu bölümde de North Carolina Üniversitesi'nin disiplin işlerine ilişkin kanunlar, internet sitesinde yayınlanan kanunların ilgili kısımlarının aynen çevirilerine yer verilmesi suretiyle belirtilmiştir.

Öğrenci Disiplini bölümünde birinci maddede önsöze yer verilmiş ve konulan disiplin kurallarının amacı belirtilmiştir. “Üniversiteler bilgi üretme ve aktarma yönleriyle özel kurumlardır. Bu kurumlar temelde özgürlüğe; bireylerin yeni fikirler keşfetme ve kendi yeteneklerinin farkına varma özgürlüğüne dayanmaktadır. Bu özgürlükler kurumu oluşturan bireylerin iyi niyetli ve sorumlu davranışlarına bağlıdır. Bu “Öğrenci Davranış Yönetmeliği” North Carolina Devlet Üniversitesi, üniversitenin

¹⁰⁹OUSDS11DP, 11.3, (http://www.admin.ox.ac.uk/proctors/info/pam/section11.shtml#_Toc113 [15.04.2006])

¹¹⁰ Oxford University, Student Discipline, Section 10:Conduct, Regulations, (http://www.admin.ox.ac.uk/proctors/info/pam/section10.shtml#_Toc103 [15.04.2006])

normal işleyişini engelleyici davranışları belirtmekte ve kurumu bu tür engellemelerden korumak için ne tür icraatlar yapılacağını ortaya koymaktadır. Üniversite politika ve prosedürlerini akademik girişimleri desteklemek ve korumak amacıyla kurallar koymalıdır. Sonuç olarak, bu yönetmelikte belirtilen kurallara karşı gelen öğrencilere uzaklaştırma veya kurumdan çıkarma cezası vermek gerekebilir.”¹¹¹

Yönetmeliğin ikinci maddesinde öğrenci disiplin işlerinin kimler tarafından yürütüleceğine yer verilmiştir. “Öğrenci Disiplini için tüm yetkiler Yönetim Kurulu tarafından Şansölyeye verilmiştir. Ancak, disiplin işlerinin yürütülmesi üniversite yöneticilerine, komitelere ve üniversite içersinde örgütlere de bu yönetmelik ve başka kanun ve düzenlemelere uygun olarak devredilebilir. Ayrıca öğrencilerden de Üniversite Yargılama sürecine katılmaları istenir.”¹¹²

Yönetmeliğin 3. ve 4. maddelerinde disiplin kurallarının yorumlanması ve Kampus dışındaki öğrenci davranışları ile ilgili hususlar bulunmaktadır. 5. maddede ise Disiplin Cezasını verecek merci belirtilmektedir. Herhangi bir fakülteden bir öğrenci kural dışı bir eyleme karıştığında ilgili Fakültenin Dekanı öğrencinin soruşturmasının fakülte disiplin prosedürlerine göre mi yoksa ‘Öğrenci Davranış Ofisi (Office of Student Conduct)’ prosedürlerine göre mi yapılacağına karar verir.

4.2.1. Disiplin Suçları

Yönetmelikte Disiplin suçları iki ana temada işlenmiştir. Bunlar a) akademik ahlaksızlık, b) akademik olmayan kanun/kural dışı davranışlardır.

4.2.1.1. Akademik (Çalışmalarla İlgili) Suçlar (Academic Integrity):

“Akademik bir kurumda herkes başkalarının sözlerini, araştırma sonuçlarını, fikirlerini ve belli akademik disiplinlerce kabul edilen metotlarını kullandığında bunları belirtmekle sorumlu olmak zorundadır. Entelektüellerin – akademisyenlerin sözleri ve fikirleri bir nevi mal olduğundan, aşırma (plagiarism) hırsızlık gibidir.”¹¹³

---

¹¹¹ NC State University, Policies, Regulations and Rules, Code of Student Conduct, 1. md., (http://www.ncsu.edu/policies/student_services/student_discipline/POL11.35.1.php [15.04.2006])

¹¹² NCSUPRRCS, 2, (http://www.ncsu.edu/policies/student_services/student_discipline/POL11.35.1.php [15.04.2006])

¹¹³ NCSUPRRCS, 7, (http://www.ncsu.edu/policies/student_services/student_discipline/POL11.35.1.php [15.04.2006])

“Dahası, bir okuyucu olarak sen başka yazarların araştırma yollarını takip ederek onların kanıtları ve argümanları hakkında kendi değerlendirmelerini yaparsın. Bunu yaparken de onların kaynaklarını belirtmede doğruluğuna ve dürüstlüğüne güvenirsin. Tersinden baktığımızda da senin okurların da senin doğruluğuna ve dürüstlüğüne inanmaktadır. Aşırma ve aldatma akademik hayatı temelden sarsan eylemlerdir ve üniversitelerde hoşgörü ile karşılanamazlar.”¹¹⁴

Yönetmeliğin 8. maddesinde akademik ahlaksızlık tanımlamalarına yer verilmiştir. Bu tanımlamalar özetle şunlardır: Akademik ahlaksızlık bir öğrencinin bilgiyi, etik olmayan bir şekilde ya da aldatmaya yönelik olarak, kendisini veya bir başkasını başarı notu olarak değerlendirilecek herhangi bir çalışmayı, akademik gereksinimlerin tamamlanması ya da öğrencinin akademik kariyerini etkileyecek bir kaydı desteklemek amacıyla alması, vermesi veya sunmasıdır. Bir öğrenci şu eylemlere bulaştığında akademik suç işlemiş olmaktadır:

- Başkalarının çalışmasını kendi çalışması gibi göstermek;
- Bağımsız çalışması beklenen herhangi bir akademik çalışmada başkalarından yardım almak;
- Bağımsız çalışılması gereken herhangi bir akademik çalışmada başkalarına yardım etmek;
- Laboratuvar ya da saha çalışması sonucunda yanlış bilgi sunmak.

— Aldatma (Cheating):

“Aldatma aşağıdaki eylemleri içermekle birlikte yalnız bunlarla da sınırlı değildir:

- Başkasının sınav kâğıdından kopya çekmek.
- Akademik değerlendirmede kullanılabilir materyallerin kısmen ya da bütünüyle öğretim üyesinin bilgisi dışında kopya ya da kopyalarının, herhangi bir zaman, bulundurulması, satılması, satın alınması, kullanılması, taşınması
- Sınav esnasında öğretim görevlisinin kullanımına müsaade etmediği hesap makinesi, teyp gibi materyal ya da araç gereçlerin kullanmak.
- Başka bir öğrencinin akademik çalışmasını kandırmak suretiyle ele geçirmek.

---

¹¹⁴ NCSUPRRCS, 7, (http://www.ncsu.edu/policies/student_services/student_discipline/POL11.35.1.php [15.04.2006])

- Öğretim Görevlisi tarafından verilen bağımsız ve yardımsız çalışmayı gerektiren ev sınavı ya da ödevlerini başka öğrenciler veya başkaları ile tamamlamak.
- Akademik bir not ya da değerlendirmeyi değiştirmeye çalışmak.
- Sınava yerine başkasını sokmak.
- Kasıtlı olarak başka bir öğrencini akademik çalışmasına zarar vermek.
- Öğretim Görevlisinden izin almadan başka bir öğrencinin daha önce herhangi bir kuruma sunduğu bir akademik çalışmanın aynısını veya benzerini sunmak.
- Akademik değerlendirmenin bir parçası olan kısmen ya da bütünüyle başkaları tarafından hazırlanmış materyali sunmak.”¹¹⁵

Yönetmeliğin 13. maddesinde akademik ahlaksızlığa göz yumulabilececek durumları açıklamaktadır. Bunlar kısaca: dersin kredisi yoksa, alıntı ya da aşırmanın olduğu sınavın, testin, programın kredisi yoksa, alıntı yapılan bölümde notu kırılmışsa; gibi durumlardır. Ancak, aynı maddenin 7. fıkrasında eğer öğrenci akademik suç, başka bir akademik suçtan dolayı cezası devam ederken yaparsa öğrenciye uzaklaştırma veya kurumdan çıkarma cezası verilebileceği belirtiliyor ve uzaklaştırmanın nasıl ve hangi durumlara göre verileceği belirtiliyor. 8. Fıkroda ise, uzaklaştırmanın ancak çok önemli ve sonuçları çok vahim durumlarda verilebileceği belirtilmektedir¹¹⁶.

— Aşırma (Plagiarism):

“Aşırma, kullandığı halde kaynak göstermeden yazılı materyal sunmak ve kullanılan kaynak olarak gösterilen kaynakların aslında kullanılmamış olması”¹¹⁷ şeklinde yönetmeliğin 10. maddesinde tarif edilmektedir.

¹¹⁵ NCSUPRRCS, 9, (http://www.ncsu.edu/policies/student_services/student_discipline/POL11.35.1.php [15.04.2006])

¹¹⁶ NCSUPRRCS, 13, (http://www.ncsu.edu/policies/student_services/student_discipline/POL11.35.1.php [15.04.2006])

¹¹⁷ NCSUPRRCS, 10, (http://www.ncsu.edu/policies/student_services/student_discipline/POL11.35.1.php [15.04.2006])

Onbirinci maddede başkalarını aşırma ve aldatmaya teşvik etmek ve bunun için destek olmayla ilgili hususlar detaylandırılmıştır. Onikinci maddede ise akademik ahlaksızlığı bildirmeye karşı sorumluluk açıklanmıştır.

4.2.1.2. Akademik Olmayan Kuraldışı-Kanundışı Davranış (Non-Academic Misconduct):

Yönetmeliğin 14. maddesinde akademik olmayan davranışların tanımı yapıldıktan sonra toplam 23 disiplin suçu sıralanmıştır.

“Disipline ilişkin davranışları ele alan bu Yönetmelik maddesinde belirtilen davranışlar ayrıca Federal, Eyalet ve Yerel kanunlarda yer alan suçları da içermektedir. Disipline konu olacak davranışlara örnek şunlardır:

- 21 yaşın altında olup alkol bulundurmak ve/veya tüketmek,
- Belirli durumlar dışında Üniversite içerisinde alkollü içki içmek,
- 21 yaşın altındaki kimselerin alkollü içki bulundurmasını ve/veya tüketmesine yardım etmek ya da teşvik etmek,
- Kurallara karşı gelmek, istenen bilgileri zamanında vermemek,
- Disiplin Yönetmeliğinde belirtilen yasaklara karşı gelmek, bu yönetmeliğe dayanılarak yapılan çağrılara zamanında cevap vermemek,
- Üniversitenin binaları yada Üniversitenin sponsor olduğu aktivitelerde aşırı gürültü yapmak, pencerelerden ve balkonlardan maddeler atmak ve benzeri tavırlarla huzuru ve sükûneti bozucu davranışlarda bulunmak,
- Üniversite binalarında veya Üniversitenin sponsor olduğu aktivitelerde başkalarının ifade özgürlüklerini kısıtlamak,
- Öğretim, araştırma, çalışma, Üniversite yönetimine ilişkin çalışmalar, ya da yangın söndürme, polisiye işler, ya da acil servisler gibi durumları da içine alan; ancak, bunlarla da sınırlı olmayan hallerde bilerek veya bilmeyerek işleyişe engel olmak,
- Yetkilendirilmiş veya kimliği açıkça belli Üniversite yetkililerine ya da memurlarına istenilen kimlik göstermemek,

- Üniversite binalarında ya da Üniversitenin sponsor olduğu aktivitelerde asılsız yangın, patlama ve benzeri ihbarlarda bulunmak, asılsız yangın alarmını çalmak,
- Üniversite binalarında ya da Üniversitenin sponsor olduğu aktivitelerde dinamit, misket bombalar ve ev yapımı bombalar gibi patlayıcılar kullanmak,
- Cinsel ve ırkçı taciz (Sexual and racial harassment),
- Herhangi bir kimseyi yaralayıcı, aşağılayıcı, taciz eden ya da alçaltıcı davranışlar. Başkalarının bu tür eylemlere bulaşmasına destek olduğu ve onları teşvik ettiği kanaatine varılanlar kurumdan çıkarılırlar,
- Dövme, vücuda zarar verme ve tehdit etme: böyle sonucu olan fiillerde bulunma veya bu şekilde sonucu olma ihtimali olan fiillerde bulunma,
- Yangın söndürme cihazlarını ve Güvenlik ekipmanlarını gereksiz yere kullanma,
- Yasal olmayan maddeler bulundurma, dağıtma ve satma,
- Yanlış bilgi vermek,
- Cinsel Suçlar: tecavüz, cinsel saldırı ve diğer cinsel suçlar Üniversite tarafından gerekli disiplin soruşturmasının ardından en ağır cezalarla cezalandırılır. Cinsel suçlar şu kategorilerde toplanmaktadır: Bir kimseyi vajinal, oral ve anal ilişkiye zorlamak ve cinsel organına parmak ya da bir cisim sokmaya çalışmak; bir kimseyle tam olarak rızası olmadan (ki, bu alkollü ve uyuşturucu alınmış durumları da kapsar çünkü, alkol ve uyuşturucu kişinin doğru ve yeterli rıza göstermesine engel olur) cinsel ilişkiye girmesi; suçu işleyen kimse girdiği cinsel ilişkinin suç olduğunu bildiği veya bilmesi gerektiği durumlar; mağdurun farkında olmadan girilen cinsel ilişki, yasal olarak cinsel ilişkiye girme yaşının altında olan kişilerle cinsel ilişkiye girmek, Burada özellikle **rıza** kavramı üzerinde durulmaktadır.),
- Hırsızlık yapmak,
- Çalıntı mal satmak,

- Yasaklanmış bina, alan, oda, ofis, buhar tüneli ve benzeri yerlere girmek,
- Üniversite yerleşkesi içerisinde ya da Üniversitenin sponsor olduğu aktivitelerde Üniversitenin veya bir kimsenin malına zarar vermek,
- Üniversitenin Yönetmeliklerine, kurallarına ve düzenlemelerine karşı gelmek,
- Üniversite yerleşkesi içerisinde ya da Üniversitenin sponsor olduğu aktivitelerde bıçak, tabanca, bomba, kılıç ve benzeri yaralayıcı ve/veya öldürücü silahlar bulundurmak, kullanmak ya da saklamak.”¹¹⁸

Aynı maddenin son fıkrasında sınıf içi davranışlardan bahsedilmektedir. Maddede aynen şunlar belirtilmektedir: “Sınıf içi davranışların birincil sorumluluğu fakültele bırakılmaktadır. Sınıftan çıkarılmaya neden olacak yasaklanmış ve yasadışı davranışlar sergileyen öğrenciler fakülte üyesine yönlendirilerek dersin geri kalanına alınmayabilirler. Derse uzun süre alınmama, disiplinsizlikten ötürü derse kaydetmeme şeklinde ki cezalar disiplin soruşturması sonrasında verilmelidir.”

4.2.2. Disiplin Cezaları

Yönetmeliğin 15. maddesinde disiplin cezaları sıralanmıştır. Bu cezaların her biri için disiplin dosyası oluşturulması gerektiği maddenin başında belirtilmiştir. 8 başlıkta sıralanan disiplin cezaları şunlardır:

“• **Yazılı uyarı:** suçun tekrarı yada devamı durumunda ağırlaştırılmış ceza alabileceği uyarısını da içeren ve çığnenen yönetmelik maddesinin yazılı olduğu uyarı

- **Zarar Ödetme, Kamu Hizmeti, Yönetimsel Oda Değişikliği, Özel Programlar:** Üniversite yada şahıs malına verilen zararın ödetilmesi; Uygun kama hizmeti; başka bir oda ya da yer yerleştirme; Öğrenci Disiplini Ofisinin uygun gördüğü özel programlara katılmak
- **Ayrıcalıkların kısıtlanması:** Bu tür bir ceza verilen bir öğrenci ‘Kampüs Kartı’ gösterilmesi gereken yer ve organizasyonlara katılamazlar. Bu ceza 90 gün sürer. Şu ayrıcalıklar kısıtlanabilir: Sportif olaylar için bedava ya da indirimli bilet alma, spor salonunu (Carmichael Gymnasium) kullanma, yurtları ziyaret etmek, kolejler

¹¹⁸ NCSUPPRCSC, 14, (http://www.ncsu.edu/policies/student_services/student_discipline/POL11.35.1.php [15.04.2006])

(Üniversitenin farklı birimleri) arası sportif faaliyetlere katılmak, 'Öğrenci Yönetiminden (Student Government)' alınan krediler. Şu ayrıcalıklar ise kısıtlanamazlar: Kütüphane kullanımı, öğrenci sağlık hizmetlerini kullanmak, yemek salonlarını kullanmak, Talley öğrenci merkezi üyeliği, NCSU kitapevini kullanmak, öğrenci bankasını kullanmak.

- **Disipline İlişkin Müşahede:** Öğrenci belli bir süre için disipline ilişkin müşahede altında tutulabilir. Müşahede uzaklaştırma öncesi durumu oluşturmaktadır, bununla birlikte eğer bu süre içerisinde öğrenci suçlu bulunursa veya öğrenci yaptığı suçu kabul ederse daha ağır cezalar verilir ve uzaklaştırma ya da kurumdan çıkarma cezaları da dikkate alınır.
- **Disipline İlişkin Tahliye:** Disiplinle ilgili nedenlerden ötürü öğrenciye Üniversite barınaklarından (yurt, konukevi vs.) tahliye cezası verilebilir. Tahliye cezası belli bir süre için olabileceği gibi süresiz de olabilir. Ceza süresince 'Barınma Sözleşmesine (Housing Agreement)' göre belirlenmiş tutarların ödenmesi de öğrenciye aittir. Bu cezayı alan öğrencilerin yurtlara girişi de yasaklanır.
- **Uzaklaştırma:** Öğrenci belli bir süreliğine Üniversiteden uzaklaştırılabilir. Uzaklaştırma cezası alan öğrenci Üniversite binalarına ve yerleşkesine giremez, Üniversitenin sponsor olduğu aktivitelere katılamazlar. Bu duruma istisna ancak Öğrenci İşlerinden sorumlu Rektör Yardımcısının onayı (oluru-kabulü) ile olur.
- **Kurumdan çıkarma:** Öğrencinin süresiz kurumdan çıkarılması. Öğrencinin dilekçesi ve dilekçesini destekleyici dokümanlarla başvurması üzerine Rektörün 'öğrenciye yükseköğretime devam edebilmesi için yeni bir şans verilmelidir' kararı vermesi durumunda öğrenciye verilen ceza sona erer. Bu ceza ile öğrencinin Üniversite binalarına ve yerleşkelerine girişi yasaklanır. Uzaklaştırma cezası neticesinde ceza öğrenci transkriptine de kalıcı olarak işlenir.
- **Diğer Cezalar:** Yukarıda belirtilmeyen ek cezalara da istişare (consultation) ve Öğrenci Disiplini Ofisi Başkanının onayı ile başvurulabilir. Bu cezalar onlarla sınırlı olmamakla birlikte şu

cezaları içerebilir: Park ayrıcalıklarının, belli hizmetlerin ya da araştırmaların ve benzeri olanakların kısıtlanması.”¹¹⁹

Onbeşinci maddenin son kısmında Cezaları etkileyen hususlardan bahsedilmektedir. “Yönetmelikte belirtilen uyuşturucu kullanımı, hırsızlık, dolandırıcılık, şahsa ya da mala fiziksel zarar ve kişilere zarar verme riski olan davranışlar uzaklaştırma veya kurumdan çıkarma cezası ile cezalandırılırlar. Bu yönetmelikte belirtilen cezalardan tekrar edilen ya da ağır fiil ve hareketler içeren fiillere daha hafif cezaya karşılık gelseler de kurumdan çıkarma verilir. Bu yönetmelikte belirtilen hususlardan herhangi birini çiğnemeye teşebbüs etmekte cezalandırılır.”¹²⁰

North Carolina Üniversitesi disiplin yönetmeliğinde de disiplin cezası verilirken suçun tekrarı ve suçta teşebbüs önemle vurgulanmaktadır.

---

¹¹⁹ NCSUPRRCS, 15,
(http://www.ncsu.edu/policies/student_services/student_discipline/POL11.35.1.php [15.04.2006])

¹²⁰ NCSUPRRCS, 15,
(http://www.ncsu.edu/policies/student_services/student_discipline/POL11.35.1.php [15.04.2006])

V. YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI ÖĞRENCİ DİSİPLİN YÖNETMELİĞİ İLE OXFORD ÜNİVERSİTESİ VE NORTH CAROLINA ÜNİVERSİTELERİNDE UYGULANAN ÖĞRENCİ DİSİPLİN YÖNETMELİKLERİNDE DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARI KARŞILAŞTIRMASI

Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinde belirtilen disiplin suçları ile Oxford ve North Carolina Devlet Üniversitelerinin disiplin yönetmeliklerinde (düzenleme) belirtilen disiplin suçlarını karşılaştırmasını yapmadan önce suçların şekil olarak nasıl aktarıldığına bakmak gerekmektedir. Yani, YÖK Disiplin Yönetmeliğinde suçlar, karşılık geldiği cezanın başlığı altında verilmekte ve bu suçlar sınavlar, akademik suçlar ve akademik olmayan suçlar şeklinde bir ayırım yapılmaksızın belirtilmiştir. Oxford Üniversitesinin Üniversite Disiplini (Statute XI, University Discipline) kanununda disiplin suçları Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinden farklı olarak verilebilecek disiplin cezaları ile eşleştirilmeden verilmektedir. Ancak bu suçlar içerisinde kütüphane kullanımı, bilişim teknolojisi olanaklarının kullanılması, sınavlar ve akademik çalışmalara ilişkin suçlar yer almamaktadır; bu suçların Gözetmenler tarafından ilgili birimler için sömestr başlangıcında Üniversite Gazetesinde yayımlanmak suretiyle öğrencilere ilan edileceği yine bu kanun içerisinde belirtilmektedir. North Carolina Devlet Üniversitesinde ise disiplin suçları akademik ve akademik olmayan olarak iki gruba ayrılarak ele alınmıştır. Suçların ele alınışı açısından farklılıklar olsa da her üç yönetmelikte belirtilen disiplin suçlarının benzerlikleri ve farklılıkları vardır.

5.1. YÖKÖDY’ndeki Disiplin Suç ve Cezaları ile OÜÖDK’ndeki Disiplin Suç ve Cezaları

5.1.1. Disiplin Suçları

YÖKÖDY’de 6 maddede belirtilen disiplin suçları büyük oranda OÜÖDK’daki disiplin suçlarını kapsamaktadır. Bu benzerlikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1- ● OÜÖDK: “Eğitim öğretime, çalışmaya, araştırmaya, yönetime, sportif, sosyal, kültürel ya da Üniversitenin diğer aktivitelerine engel olmak veya engel olmaya teşebbüs etmek.”(1 madde a fıkrası)

• YÖKÖDY: “Ders, seminer, uygulama, laboratuvar, atölye çalışması ve konferans gibi çalışmaların düzenini bozmak.7. madde e fıkrası”, “Öğrenme ve öğretme hürriyetini, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kısıtlamak; yükseköğretim kurumlarının sükûn, huzur ve çalışma düzenini bozucu davranışlarda bulunmak.”(8. madde a fıkrası)

2- • OÜÖDK: “Üniveritenin ya da üniversitenin herhangi bir biriminin veya herhangi bir üniversite üyesinin sorumluluğunda olan bir malın üzerine yazı yazmak, zarar vermek, tamamen tahrip etmek, ya da böyle bir malı bilerek aşırarak.” (1. madde d fıkrası)

• YÖKÖDY: Yükseköğretim kurumlarında duvarlara, demirbaş eşya üzerine yazı yazmak, işaret, resim ve benzeri şekiller çizmek. (7. madde b fıkrası)”

3- • OÜÖDK: “Şiddet içeren, gürültülü, tehditkâr ve saldırgan nitelikte davranış veya sözlerde bulunmak.”(1. madde h fıkrası)

• YÖKÖDY: “Kişilerle olan ilişkilerde, kaba ve saygısız davranmak, başkalarını rahatsız edecek biçimde bağırarak, şarkı söylemek, çalgı çalmak, gürültü etmek, çevresini temiz tutmamak.”(6. madde b fıkrası), “Yükseköğretim kurumu idarecileri ile öğretim elemanlarını ve diğer görevlileri tehdit etmek, onların şeref ve haysiyetlerine veya şahıslarına karşı sözlü veya yazılı olarak herhangi bir saldırıda bulunmak veya hareket etmek.” (9. madde a fıkrası)

4- • OÜÖDK: “Üniversite veya üniversitenin herhangi bir birimine karşı dürüst olmayan davranışlar içerisinde bulunmak.” (1. madde i fıkrası)

• YÖKÖDY: “Öğrencilik sıfatının gerektirdiği itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunma.” (7. madde a fıkrası)

5- • OÜÖDK: “Üniversite ya da üniversitenin bir birimi adına görevli, çalışan veya memura gerekli olduğu halde ismini veya benzeri ilgili bilgileri vermeyi reddetmek.” (1. madde j fıkrası)

• YÖKÖDY: “Yükseköğretim Kurumu yetkililerince istenen bilgileri eksik veya yanlış bildirmek veya hiç bildirmemek.”(7. madde c fıkrası)

6- • OÜÖDK: “Uyuşturucu kullanmak, bir kimseye kullanmasını önermek, satmak ya da vermek, yasal olmayan bu tür ilaçlara sahip olmak ya da kullanmak.” (1. madde k fıkrası)

• YÖKÖDY: “Uyuşturucu madde kullanmak, taşımak, bulundurmak veya ticaretini yapmak.”(10. madde f fıkrası)

7- • OÜÖDK: “Üniversite ya da üniversitenin herhangi bir biriminin çalışanı, görevlisi, ziyaretçisi veya üyesine karşı kötü davranışlar (saldırı, taciz, vb.) ve tehditlerde bulunmak.” (1. madde l fıkrası)

• YÖKÖDY: “Görevlileri ve öğrencileri cebir ve şiddet kullanarak kurum dışına çıkartmak, görevin yapılmasına engel olmak veya öğrencileri bu tür davranışlara zorlamak.” (10. madde a fıkrası)

8- • OÜÖDK: “Üniversite sertifikasını kopyalamak ya da değiştirmek veya bilerek sınavlarda elde ettiği sonucu değiştirmek.” (1. madde f fıkrası)

• YÖKÖDY: “Yükseköğretim kurumundan aldığı kendine hak sağlayan bir belgeyi başkasına vererek kullandırmak veya aynı kurumdan alınan başkasına ait bir belgeyi kullanmak.” (8. madde g fıkrası)

Yukarıda bahsedilen benzerliklerle birlikte, iki yönetmelikte de bazı temel farklı suçlar yer almaktadır, bunları şöyle özetleyebiliriz: YÖKÖDY’de belirtilen suçlar içerisinde ‘siyasi’ ve ‘ideolojik’ suçlara özel bir önem verilmektedir. Ayrıca YÖKÖDY’de belirtilen işkence, ırza tecavüz, silah bulundurma ve kullanma ve hırsızlık gibi **genel** suçlar OÜÖDK’nda hiç bahsedilmemektedir. OÜÖDK’nda ise ‘konuşma özgürlüğü’nün kısıtlanması YÖKÖDY’den farklı olarak suçlara dahil edilmiştir.

5.1.2 Disiplin Cezaları

Her iki yönetmelikte de uyarı, uzaklaştırma ve kurumdan çıkarma cezaları ortak olarak yer almaktadır. Ancak, uzaklaştırma cezası YÖKÖDY’de bir haftadan bir aya kadar, bir veya iki yarıyıl olarak belirtilmesine rağmen OÜÖDK’nda süresi belirtilmemiş olup sadece ‘geçici süreliğine’ ifadesi ile belirtilmiştir. Ayrıca, kınama cezası da YÖKÖDY’de olup OÜÖDK’nda yer almamaktadır. Bununla birlikte, OÜÖDK’nda da bazı değişik disiplin cezaları vardır. Bunlar: cezayı veren kurula bağlı olarak 70 veya 500 Sterline kadar yada uygun görüldüğü kadar para cezası, yapılan veya neden olunan zararın karşılanması, belli olanaklardan yararlanmaktan men etmek, sınavlara ilişkin olarak not düşürme, sınavı geçersiz sayıp sıfır vermek veya yeniden sınava almak, hak edilen onur derecesini iptal etmektir.

5.2. YÖKÖDY’ndeki Disiplin Suç ve Cezaları ile NCDÜÖDY’ndeki Disiplin Suç ve Cezaları

5.2.1. Disiplin Suçları

NCDÜÖDY’nde disiplin suçları akademik ve akademik olmayan suçlar olarak ikiye ayrılmıştır. Akademik çalışmalarla ilgili suçlar aldatma ve aşırma olarak ikiye ayrılarak belirtilmiştir ki bunlar özetle şu suçlardır: Başkasının sınav kâğıdından kopya çekmek; sınav esnasında öğretim görevlisinin kullanımına müsaade etmediği hesap makinesi, teyp gibi materyal ya da araç gereçlerin kullanmak; sınava yerine başkasını sokmak; akademik değerlendirmenin bir parçası olan kısmen ya da bütünüyle başkaları tarafından hazırlanmış materyali sunmak; Akademik değerlendirmede kullanılabilecek materyallerin kısmen ya da bütünüyle öğretim üyesinin bilgisi dışında kopya ya da kopyalarının, herhangi bir zaman, bulundurulması, satılması, satın alınması, kullanılması, taşınması; kullandığı halde kaynak göstermeden yazılı materyal sunmak ve kullanılan kaynak olarak gösterilen kaynakların aslında kullanmamış olmak.

Bu suçlara YÖKÖDY’nde karşılık gelebilecek suçlar Yönetmeliğin 9. maddesi m fıkrasında belirtilen “Sınavlarda kopya yapmak veya yaptırmak veya bunlara teşebbüs etmek,” ve 10. maddenin j fıkrasında belirtilen “Sınavlarda tehditle kopya yapmak, kopya yapan öğrencilerin dershaneden çıkarılmasına engel olmak, kendi yerine başkasını sınava sokmak veya başkasının yerine sınava girmek,” şeklindedir. Açıkça görülmektedir ki YÖKÖDY’nde akademik suçlar sınavlarda kopya ve sınava yerini başkasını sokmak olarak kısaca yer alırken NCDÜÖDY’nde bütün detaylarıyla verilmektedir. Örneğin NCDÜÖDY’nde dönem sonu değerlendirmeye katılacak bir projede aşırmada (intihal-plagiarism) bulunmak disiplin suçu sayılırken YÖKÖDY’nde buna ilişkin bir hüküm yer almamaktadır.

Akademik olmayan suçları karşılaştırdığımızda ise birçok benzerlikler görmekteyiz. Bunlar:

- 1- ● NCDÜÖDY: “Belirli durumlar dışında Üniversite içerisinde alkollü içki içmek” (14. madde)
- YÖKÖDY: “Yükseköğretim kurumunda alkollü içki içmek.” (9. madde h fıkrası)

2- ● NCDÜÖDY: “Kurallara karşı gelmek, istenen bilgileri zamanında vermemek”, “Yetkilendirilmiş veya kimliği açıkça belli Üniversite yetkililerine ya da memurlarına istenilen kimlik göstermemek.”(14. madde)

● YÖKÖDY: “Yükseköğretim Kurumu yetkililerince istenen bilgileri eksik veya yanlış bildirmek veya hiç bildirmemek.”(7. madde c fıkrası)

3- ● NCDÜÖDY: “Üniversite binalarında ya da Üniversitenin sponsor olduğu aktivitelerde dinamit, misket bombalar ve ev yapımı bombalar gibi patlayıcılar kullanmak”, “Üniversite yerleşkesi içerisinde ya da Üniversitenin sponsor olduğu aktivitelerde bıçak, tabanca, bomba, kılıç ve benzeri yaralayıcı ve/veya öldürücü silahlar bulundurmak, kullanmak ya da saklamak.” (14. madde)

● YÖKÖDY: “ ‘6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Kanun’a muhalefet ederek, ateşli silahlarla, mermilerini ve bıçaklarla saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel olarak yapılmış bulunan diğer aletleri, patlayıcı maddeleri taşımak, yükseköğretim kurumları içinde bulundurmak veya bu suçlardan mahkûm olmak.” (10. madde h fıkrası)

4- ● NCDÜÖDY: “Hırsızlık yapmak” (14. madde)

● YÖKÖDY: “Hırsızlık yapmak.” (9. madde g fıkrası)

5- ● NCDÜÖDY: “Cinsel suçlar, cinsel ve ırkçı taciz” (14. madde)

● YÖKÖDY: “İrza tecavüz etmek.” (10. madde l fıkrası)

Ayrıca, her iki yönetmelikte de suça teşebbüste suç olarak kabul edilmektedir. Bu benzerlikler dışında kalan bazı farklı suçlar ise NCDÜÖDY’nde asılsız yangın alarmı çalmak, 21 yaş altında olup alkol içmek veya bulundurmak, ifade özgürlüğünü kısıtlamak, çalıntı mal satmak şeklinde yer almaktadır.

5.2.2. Disiplin Cezaları

NCDÜÖDY’nde, YÖKÖDY’nde de yer alan uyarma, uzaklaştırma ve kurumdan çıkarma cezalarına ek olarak şu cezalara yer verilmektedir: Zarar ödetme, öğrenciyi özel programlara devam ettirme, öğrenciye kamu hizmeti yaptırma, Üniversitenin öğrencilerine sağladığı bazı ayrıcalıkların kısıtlanması; müşahede, öğrenci Üniversitenin konaklama olanaklarından faydalaniyorsa ödemelerine ve

sözleşmelerine bağlı kalmak koşulu ile buralardan yararlanmaktan men etmek; derse alınmama veya kaydetmeme. NCDÜÖDY’nde hangi suça hangi cezanın karşılık geleceği belirtilmemesine rağmen, on beşinci maddenin son kısmında; “Yönetmelikte belirtilen uyuşturucu kullanımı, hırsızlık, dolandırıcılık, şahsa ya da mala fiziksel zarar ve kişilere zarar verme riski olan davranışlar uzaklaştırma veya kurumdan çıkarma cezalılı ile cezalandırılırlar” ifadesi ile ağır suçların karşılığı net bir şekilde ortaya konmuştur.

Ayrıca her iki yönetmelikte de disiplin suçunun tekrürüne ilişkin hükümler yer almaktadır. YÖKÖDY tekrar edilen suç için bir derece ağır cezayı öngörürken, NCDÜÖDY tekrar edilen suçlar daha hafif cezaya karşılık gelseler de kurumdan çıkarma cezasını uygun görmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, Cumhuriyet'ten günümüze Yükseköğretim sistemindeki temel değişimler ve disiplin, suç ve ceza kavramlarına getirilen tanımlamalar ve bu kavramların birbiri ile ilişkisinin izahatı doğrultusunda 1923'ten günümüze tarihsel süreçte Yükseköğretimde benimsenen disiplin suç ve cezaları ele alınmıştır. Dördüncü bölümde Oxford Üniversitesi'nde uygulanan Öğrenci Disiplin Yönetmeliğindeki disiplin suç ve cezaları ile North Carolina Devlet Üniversitesi'nin Öğrenci Disiplin Yönetmeliğindeki disiplin suçları açıklanmış olup, bunlar bizde uygulanmakta olan Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğindeki disiplin suç ve cezaları ile karşılaştırılarak benzerlikleri ve farklılıkları ortaya konmuştur.

Yükseköğretim sistemimiz Cumhuriyet'in kurulmasından günümüze dört temel reformla birlikte önemli değişimler yaşanmıştır. İstanbul Üniversitesi ile başlanılan yükseköğretim önemli adımlar atılarak Anadolu'da da yaygınlaştırılmış ve Vakıf Üniversiteleri ile de ülkenin yükseköğretim kapasitesi artırılmaya çalışılmıştır. Yükseköğretimde yapılan son köklü değişim de 1982 yılında uygulanmaya başlanan 2547 sayılı kanunla olmuştur. Ancak, bu kanunun çıkarıldığı şartlar itibarıyla bir anlamda özgürlükleri kısıtlayan ve baskıcı bir değişimi öngörmekteydi. Özellikle öğrenci olaylarının engellenmesi ve üniversitelerde gerekli eğitim öğretim çalışmalarının düzenli yürütülebilmesi için, katı bir Öğrenci Disiplin Yönetmeliği uygulamaya konmuştur. Her ne kadar o günün şartları içerisinde gerekli ise de artık günümüzde yönetmeliğin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Batı üniversitelerinde uygulanan disiplin yönetmeliklerinde tanımlanan disiplin suç ve cezaları ve bu cezaların verilmesi süreci Türkiye'de yükseköğretimde uygulanan disiplin yönetmeliğindeki uygulamalardan önemli açılardan farklılıklar içermektedir.

Yukarıdaki tespitlerden sonra varsayımlarımızı değerlendirirsek şunlara ulaşırız: İlk hipotezimizde belirtilen “Yürürlükteki Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği bir ara rejim ürünüdür. Çünkü, 12 Eylül 1980 tarihindeki darbe sonrasında kabul edilmiştir; bu kanunla 4936 ve 1750 sayılı kanunlar döneminde üniversitelere verilen özerklik tümüyle kaldırılmış olup daha baskıcı ve katı bir çerçeveye sahip yeni yönetmelik oluşturulmuştur” ifadesi ile mevcut disiplin yönetmeliğinin öncekine göre daha baskıcı ve katı bir yapıya sahip olduğu varsayılmıştır. Çalışmanın birinci ve üçüncü bölümlerinde ele alınan 4936 ve 1750 sayılı kanunlar incelendiğinde şu sonuçlara varılmaktadır: 4936 sayılı yasada disiplin işleri ile ilgili maddede öğrencilere verilebilecek cezalar açıklanarak öğrencilerin disiplin işleri o dönemde belli özerkliğe

sahip olan Fakülte Yönetim Kurullarına bırakılmıştır. 1750 sayılı kanunda ise 64. maddede disiplin işlerinin 1750 sayılı Kanun ve çıkarılacak Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliğine göre yapılacağı belirtilerek özerklik kısmen de olsa kısıtlanmıştır. Ancak, belirtilen yönetmelikte disiplin cezalarının uygulanmasında üniversitelere belli inisiyatifler bırakılmıştır. Halen yürürlükte olan 2547 sayılı Kanun döneminde çıkarılan Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinde ise, üniversitelere verilen disiplin cezalarının uygulanmasına ilişkin inisiyatif tümüyle kaldırılmıştır. Bu yönetmelikte suçlar tek bir cezaya karşılık gelecek şekilde düzenlenmiştir. Hâlbuki, bir önceki Yönetmelik olan “Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliği”nde ise suçlar üç ceza ile karşılaştırılarak verilmiş olup suça ilişkin cezayı tayin etme yetkisini fakülte yönetim kurullarına bırakmıştır. Aslında her iki yönetmeliğin de bu karakteristiklerini çıkarıldıkları döneme bakarak anlamak hiç de zor değildir. Birinci bölümde de ortaya konduğu üzere 4936 sayılı yasa üniversitelere özerklik vermiş, 1750 sayılı yasa da ise verilen özerklik kısmen geri alınmış, 2547 sayılı yasa ile de bu özerklik tamamen ortadan kaldırılmıştır.

İkinci hipotezde ise yurtdışından üniversitelerde uygulanan öğrenci disiplin suç ve cezalarının karşılaştırılmasına ilişkin varsayım belirtilmiştir. “Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği batıdaki örneklerinden içerik bakımından farklıdır. Bu farklılıklar özellikle farklı türde suç ve cezaların belirtilmesiyle ortaya çıkmaktadır. Batıdaki üniversitelerin disiplin yönetmeliklerinde suç sayılması mümkün olmayan fiiller bizde suç sayılmakta ve bizde olmayan farklı cezalar bulunmaktadır.” Bu varsayım dördüncü ve beşinci bölümlerde irdelenmiştir. Bu bölümlerde Oxford Üniversitesi Öğrenci Disiplin Yönetmeliği ile North Carolina Devlet Üniversitesi Öğrenci Disiplin Yönetmeliğindeki disiplin suç ve cezaları açıklanarak Türkiye Yükseköğretiminde uygulanan YÖKÖDY’ndeki disiplin suç ve cezaları ile karşılaştırılarak benzer ve farklı yönleri ortaya konmuştur. Her üç yönetmelikte yer alan disiplin suçları karşılaştırıldığında özellikle NCDÜÖDY’nde yer alan akademik suçların YÖKÖDY’nde yer almadığı, akademik suçlar hususunun sadece sınavlarda kopya çekmek veya teşebbüs etmek ifadeleri ile sınırlı kaldığı görülmektedir. NCDÜÖDY’nde ise akademik suçlar “aldatma”, “aşırma” şeklinde ayrıntılı bir şekilde tarif edilmektedir. Ayrıca OÜÖDK ve NCDÜÖDY’nde belirtilen “konuşma özgürlüğünün kısıtlanması” da suç sayılmakta ancak YÖKÖDY’nde bu hususa ilişkin bir hüküm yer almamaktadır. Ayrıca YÖKÖDY’nde yer alan “siyasi” diye nitelendirilen suçların benzeri OÜÖDK ve NCDÜÖDY’nde yer almamaktadır. Disiplin cezalarının karşılaştırmasında da yine

önemli farklılıklar tespit edilmiştir. YÖKÖDY’nde yer almayan ancak; OÜÖDK’nda yer alan disiplin cezaları zarar ödetme, ayrıcalıkların kısıtlanması, müşahede, tahliye; NCDÜÖDY’nde yer alan disiplin cezaları da zarar ödetme, öğrenciyi özel programlara devam ettirme, müşahede, derse kaydetmeme şeklindedir. Ayrıca, YÖKÖDY’de diğer örneklerinin aksine suç türünden cezalar yer almamaktadır. Örneğin, sınav ve başarı notuna ilişkin suçlara “sınavı geçersiz sayma”, “yeni sınav verme” gibi cezalar; maddi hasara yol açan suçlara karşılık olarak da para cezası gibi cezalar NCDÜÖDY ve OÜÖDK’nda belirtilmiştir ki bu uygulama Yükseköğretim kurumlarının işleyişi açısından oldukça önemlidir. Özetle, beşinci bölümde detaylı olarak verilen bu disiplin suç ve cezalarının karşılaştırmasından anlaşılmaktadır ki YÖKÖDY ile NCDÜÖDY ve OÜÖDK’nda belirtilen disiplin suç ve cezaları arasında önemli farklılıklar vardır.

Üçüncü hipotezde belirtilen “Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği değiştirilmeye ve güncellenmeye ihtiyaç duymaktadır” ifadesi ile değişim ihtiyacı vurgulanmıştır ki bu ihtiyaç bilhassa birinci ve beşinci bölümlerde ortaya konmuştur. Şöyle ki; YÖKÖDY askeri darbeden sonra çıkarılan 2547 sayılı kanun döneminde çıkarılmıştır ve yönetmelikte o döneme ait baskıcı, katı düzenlemeler yer almaktadır. Özellikle yönetmeliğin 10. maddesinde belirtilen “siyasi veya ideolojik amaçlı” şeklinde ve benzeri ifadelerle özellikle dönemin siyasi hareketlerinin üniversitelerde engellenmesini hedefleyen suçlar önemle vurgulanmaktadır. Ancak, üniversitelerin asıl amaçlarından olan akademik çalışmalara ilişkin aşırma, intihal, aldatma, gibi suçların yer almaması bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca tanımlanan cezalar arasında öğrencilerin işleyecekleri fiillerin neticesinde Yükseköğretim Kurumlarında oluşacak maddi zararların karşılanması, tazminat ödeme gibi cezalar da yönetmeliğe eklenebilir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y., Türk Eğitim Tarihi, İstanbul, 1994.
- Aslan, Z., 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Disiplin Suç ve Cezaları.
- Arslan. A., Darülfünun'dan Üniversite'ye, İstanbul, 1995.
- Atar, Y. ve diğerleri, Hukuk Bilimine Giriş, Konya, 1997.
- Ataünal, A., Cumhuriyet Döneminde Yükseköğretimdeki Gelişmeler, Ankara, 1993.
- Akyüz, Y. ve diğerleri, Eğitime Bakışlar, İstanbul, 1996
- Esener,T. Hukuk Başlangıcı, İstanbul, 1998.
- Gazi Üniversitesi Hukuk Müşavirliği, Üniversite Soruşturma Rehberi, Ankara, 2004, (<http://www.hukukms.gazi.edu.tr/usrehber.htm> [10.04.2006])
- Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Müşavirliği, Üniversite Soruşturma Rehberi, (<http://hukuk.gop.edu.tr/akademikidarisorus.htm> [04.07.2006])
- Gelegen, T. “Kamu Yönetiminde Disiplin ve Disiplin Cezaları”,Danıştay Dergisi Cumhuriyetin 50. Yılı Özel Sayısı, Ankara, 1973.
- Gezgin, M. F., Hukukun Temel Kavramları. İstanbul, 2003.
- Gezgin, M. F., Hukukun Temel Kavramları, İstanbul, 2006.
- Gürüz, K., Dünyada ve Türkiye’de Yükseköğretim Tarihçe ve Bugünkü Sevk ve İdare Sistemleri, Ankara, 2001.
- Kaptan, S., Türkiye’de Yükseköğretim Reformu ve İnsangücü Potansiyeli, Ankara, 1986.
- MEB, Cumhuriyet Döneminde Eğitim, İstanbul,1983.
- MEB, Cumhuriyetin 75. Yılında Yükseköğretim, Ankara, 1998.
- Sakaoğlu, N., Osmanlı’dan Günümüze Eğitim Tarihi, İstanbul, 2003.
- Tekeli, İ., Eğitim Üzerine Düşünmek, Ankara, 2004.
- Terzioğlu, T. “Üniversite Yasası İçin Bir Öneri”, TÜBA, Üniversite Yasası, Ankara, 2000.
- TÜSİAD, Yükseköğretimin Yenden Yapılandırılması, İstanbul, 2003.
- Özodaşık, M., Cumhuriyet Dönemi Yeni Bir Nesil Yetiştirme Çalışmaları 1923-1950, Konya, 1999.

Özbek, V. Ö. ve diğçerleri, Ceza Hukuku ve Genel Hükümler, Ankara, 2006.

Gürsözlü, S., *Disiplin Kavramı*, (<http://www.sitetky.com/frameset/iky/ikymain02.html>
[20.10.2005])

Yararlanılan Mevzuat:

T.C. Anayasası (1982).

Resmi Gazete, “Kararnameler – Üniversite Öğrenci Disiplin Yönetmeliğı”, 14857 Sayı,
13 Nisan 1974.

Resmi Gazete, “Üniversiteler Kanunu (1750)”, 14587 Sayı, 7 Temmuz 1973.

Resmi Gazete, “İstanbul Darülfünununun Kapatılması ve Milli Eğitim Bakanlığınca
Yeni bir Üniversite Kurulmasına İlişkin Kanun (2252)”, 2420 Sayı, 6
Haziran 1933.

Resmi Gazete, “Üniversiteler Kanunu (4936)”, 6336 Sayı, 18 Haziran 1946.

Resmi Gazete, “Yükseköğretim Kanunu (2547), 17506 Sayı, 6 Kasım 1981.

Resmi Gazete, “Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğı”, 18634 Sayı,
13 Ocak 1985.

Oxford University, Statute XI: University Discipline, (2) Code of Discipline,
(http://www.admin.ox.ac.uk/statutes/352-051.shtml#_Toc28142344
[15.04.2006])

Oxford University, Student Discipline, Section 11:Disciplinary Procedures,
(http://www.admin.ox.ac.uk/proctors/info/pam/section11.shtml#_Tov113
[15.04.2006])

Oxford University, Student Discipline, Section 10:Conduct, Regulations,
(http://www.admin.ox.ac.uk/proctors/info/pam/section10.shtml#_Toc103
[15.04.2006])

NC State University, Policies, Regulations and Rules, Code of Student Conduct,
Student Conduct, ([http://www.ncsu.edu/policies/student_services
/student_discipline/POL11.35.1.php](http://www.ncsu.edu/policies/student_services/student_discipline/POL11.35.1.php) [15.04.2006])

ÖZGEÇMİŞ

1 Aralık 1981 tarihi Düzce doğumluyum. İlkokulu Avlayan Köyü İlkokulunda, ortaokulu Cumayeri Pansiyonlu İlköğretim Okulunda yatılı olarak, liseyi de Sakarya'da Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesinde yine yatılı olarak tamamladıktan sonra 1997 yılında Uludağ Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği bölümüne kaydoldum. Bir yıl sonra, buradan ayrılarak 1998 yılında Beykent Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümüne burslu olarak kaydoldum. 2003 yılında da, Beykent Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi bilim dalında yüksek lisans eğitimine başladım.

2002 Yılında İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun olduktan sonra 2002-2003 eğitim öğretim yılında Beykent Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu'nda İngilizce dersleri vermeye başladım. Evli olup halen aynı birimde Yabancı Dil Koordinatörü olarak tam zamanlı çalışmaktayım.

Özel ilgi alanlarım, Türk Eğitim tarihi, eğitim yönetimi, yönetim organizasyon, yönetim ekonomisi ve eğitim felsefesidir.

Aday: Muharrem KOZ

PROFILE

He was born in Duzce in 1981. After Arifiye Anatolian Teacher High School, he attended Uludag University, Department of English Language Teaching for a year. Leaving Uludag University, he started Beykent University, Department of English Language and Literature as a full scholarship awarded student and graduated in 2002. In 2006 he has held Masters' degree on Education Management and Auditing.

He is now married and teaching English at Beykent University, School of Vocational Studies.

Muharrem KOZ